Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1306 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՄԱՅԻՍ 1888 — (Ն. Տ.) 23 ՄԱՅԻՍ 1888 — 12 ՐԱՄԱԶԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԻՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժողութ.	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուռուստաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան » »	240
Դուռուստաց համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներու տարեկան գրամ	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած ձրագրոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է եւ ծանուցութիւնս զրկուած համար կամ գրութիւն կա չտրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Դ. ՊՕԼԻՍ, 11 ՄԱՅԻՍ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՀՌԵԼԻ ԴԷՊՔԻՆ Ի ՄՈՒՐ

Մշոյ սոսկալի դէպքին վրայ տակաւին ճշգրիտ տեղեկութիւն չունինք. Լրագրական հրապարակին վրայ գրուած միակ տեղեկութիւնն Հռոմէական Հայոց Պատրիարքարանին ստացած և ի հրատարակութիւն տուած է. Ցիշեալ Պատրիարքարանին թերթը, Մեծապատիւ Աղաթոն, կը հրատարակէ Մշոյ առաջնորդ Յովհաննէսեան գերապայծառին ստորագրութիւնը կրող հեռագիր մը, յորմէ կ'երեւի թէ դէպքը տեղի ունեցեր է ապրիլ 26ի գիշերն, այսինքն երկու շաբաթ յառաջ. Ապրիլ 27ին առաջնորդն հեռագրեր է ի Կ. Պոլիս, բայց այս առաջին հեռագիր Սագըզ Աղաճի Պատրիարքարանը չէ հասեր. Գերապայծառը կ'ըսէ. «Զիս քնացած միջոցիս սպաննելու դիտաւորեան երկու տեղէս վիրաւորողներն են Հայոց ընկերութեան վարժարանին դասատուց մին և ուրիշ երեք Հայեր, և թէպէտ անոնք ձերբակալեցան, բայց անոնց գրգռողներն ու մեղսակիցներն անծանօթ են տակաւին. Այժմ անկողնոյ մէջ բժշկային դարման կ'ընդունիմ.»

Մեծապատիւն կ'ըսէ թէ առաջնորդին սենեակը մտնող ոճրագործներուն շարժառիթը գողութիւն չէր, այլ ատելութիւն գերապայծառին դէմ, զոր սպաննել կ'ուզէին. Եւ թէպէտ յարձակողը չորսէ աւելի եղած լինել կը թուին, բայց գերապայծառն երիտասարդ և կորովի մարդ մը լինելով, ազդու դիմադրութիւն ըրած և աղաղակ բարձած է, որով եղեռնագործաց տրխուր խորհուրդն ի դլուխ չէ եղած. Մեծապատիւ ոճրագործներուն Հայ լինելուն համար մասնաւորապէս ցաւ յայտնելէ յետոյ, հետեւեալ տարօրինակ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.

«Զգիտենք թէ այս վայրագութեան ի՞նչ պիտի ըլլայ Աչէ-Էլէ, որ Հռոմէականաց միութեան առթիւ գրած յօդուածին մէջ, հայ-հռոմէական հասարակութեան կողմէ Ազգին դէմ գործուած չարիքներ յիշելով, կը հարցունէր թէ «Միութենէն ետքն ալ այս չարիքներ պիտի շարունակուի՞ն, թէ ընթացքի բարեփոխում տեղի պիտի տեսնենք»։ Կարծենք թէ Աչէ-Էլէ ուրեմն ազգասիրական և իր լրագրական պաշտման աւելի հանձնոյ գործ մ'ըրած կը լինի եթէ առ հայ-հռոմէականս տուած խրատներուն մէկ մասն ալ սա վատ եղիւնագործներուն տայ։ Եւ մանաւանդ ի՞նչ պէտք է ըսել Հայոց այն դպրոցական Ընկերութեան որոյ մեր գաւառայն ազգակցիները կրթելու պաշտօնով պրպտած վարժապետներէն մին աշխարհի մէջ նմանը քիչ տեսնուած ոճիր մը գործելու չափ յառաջ կը տանի յանդգնութիւնն։ Ցիշեալ Ընկերութեան կողմէ տրուած ուսման և կրթութեան ի՞նչ տեսակ բաներ լինելն այս տեսակ վարժապետի մը անուանումէն կրնայ հասկցուիլ, ուստի գործին վրայ դատաստան ընելու հոգը կրնանք ընթերցողաց թողուլ։»

Գեղեցի՛կ առիթ Մեծապատիւ Աղաթոնին համար՝ Միացեալ Ընկերութիւններն հարուածելու։ Լաւագոյն դատի մը արժանի նախանձայուզութեամբ, մեր հռոմէական պաշտօնակից կ'օգտի պատեհ առիթէն կամ պատրուակէն՝ բովանդակ Ազգին կարեւորագոյն հաստատութեանց մին ոճրագործութեան տղմին մէջ թաթախելու համար։ Բայց տես նենք թէ ներելի՞ է ա՛յս առտիճան յառաջ տանիլ յանդգնութիւնն.

Ըսինք արդէն, եւ կը կրկնենք, թէ Մշոյ ահաւելի դէպքին այս պատմութեան մէջ, որ կը բխի Սագըզ Աղաճի Պատրիարքարանէն, այլ եւ այլ էական տարբերք անհաւանական եւ անհաւատալի կը թուին մեզ։ Սպասելով ուրեմն աւելի արժանահաւատ և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց, ընդունինք պահ մը. հակառակ ամեն հաւանականութեանց, թէ Միացեալ Ընկերութեանց վարժապետներէն մին մասնակցութիւն ունեցած լինի ոճրին մէջ. Ի՞նչ, որովհետեւ այսչափ տարիներէ հետէ բիւրաւոր աշակերտներ արտադրող եւ հարիւրաւոր վարժապետներ գործածող կրթական Ընկերութեան մը պաշտօնէից մին ոճիր մը գործած է, կը հետեւի՞ թէ բովանդակ Ընկերութիւնն և անոր կատարած կրթական գործն իւր ամբողջութեամբ մեւեանոն չրով լուալ հարկ է։ Քառորդ դարէ մ'ի վեր այս Միացեալ Ընկերութիւն եւ զայն բաղկացնող Ընկերութիւնք Տէրութեան շատ մը գաւառաց մէջ մեր Օգոստ. Ինքնակալին հազարաւոր հպատակները դաստիարակած մարդ ըրած են, և իրենց կրթական գործին համար նոյն իսկ Վեհ. Սուլթանին կառավարութեան և բարձրաստիճան պաշտօնատարաց կրթասէր հովանաւորութիւնը վայելած են։ Եւ հիմակ որ նոյն Ընկերութեանց ստորադաս պաշտօնեաներէն մին եպերելի ընթացքի մը մէջ կը գտնուի, ի՞նչ, միթէ բոլոր Ընկերութիւնն և իւր կարեւորագոյն ծառայութիւններն անտես ընել, նշաւակել, դատապարտել պէտք է. Ո՞ւր տեսնուած է այսպիսի ալանդակ տրամաբանութիւն. Միթէ հռոմէական կղերին մէջ ոճրագործներ չէ՞ն տեսնուած, չե՞ն լսուած։ Եւ սակայն Մեծապատիւ Աղաթոնի խիղճը կը ներէ՞ մէկ ջրով լուալ բովանդակ հռոմէական կղերը։ Լրագրաց մէջ միթէ քի՞չ կը կարդանք հռոմէական կղերի ոճրագործ անդամներու արարք։ Օրինակի համար, Մատրիտի մէջ հռոմէական վարդապետ մը չփոքձե՞ց սպաննել Մատրիտի Արքեպիսկոպոսն, և մօտ ժամանակներու մէջ քանիցս ֆրանսական դատարանք չզարեցա՞ն կաթոլիկ Փադերներու դատերով, որք իրենց հոգեւոր խնամոց յանձնեալ մանկանց պատուոյն և բարոյականին դէմ բռնութիւն ոճիրներ գործած էին։ Ի՞նչ, միթէ պէ՞տք էր հետեւցնել այս դէպքերէ թէ կաթոլիկ կղերականութիւնն անբարոյականութեան բոյն մ'է, եւ անբարոյականութիւն միայն կ'ուսուցանէ իւր անդամից. Մեծապատիւ մոռցա՞ւ Հինգ գիւղի քստմնելի եղեռնագործութիւնն, յորում ոճրագործք նոյն իսկ հայ-հռոմէական եկեղեցականներ էին. Ի՞նչ, պէ՞տք էր միթէ հետեւցնել թէ հայ-հռոմէական կղերն իւր ամբողջութեամբ ոճրագործ է, կամ հայ-հռոմէական Պատրիարքարանն ոճրագործութիւն կը քարոզէ.

Հարկ է աւելի ևս ծանրանալ՝ Մեծապատիւի այնդակ տրամաբանութիւնը նշաւակելու համար։ Բայց Միացեալ Ընկերութեանց վրայ սոյն անտեղի յարձակումն բրած ատեն ի՞նչպէս չի խորհիր մեր հռոմէական պաշտօնակից թէ Միացեալ Ընկերութիւնը ամեն ժամանակ վայելած են հայ-հռոմէական հասարակութեան լաւագոյն մասին նիւթական ու բարոյական աջակցութիւն, և թէ նոյն իսկ Մշոյ մէջ Միացեալ Ընկերութեանց վարժապետներուն գլխաւորն հայ-հռոմէական մ'է. Իրաւ, Միացեալ Ընկերութեանց կատարած կրթական գործը վնաս կուտայ պապական ֆրէնկոպոլին յաջողութեան. Իրաւ, գաւառաց մէջ ուրեք ուրեք հայ-հռոմէական կղերային գործիչը Միացեալ Ընկերութիւնը գլխաւոր արգելք կը համարին իրենց կրօնափոխական շահատակութեանց։ Բայց ձեռքի տակէ Միացեալ Ընկերութեանց դէմ նիւթուած մեքենայութեանց վրայ Մեծապատիւ ի՞նչպէս կը համարձակի այսպիսի հրապարակային յարձակում մ'ալ ուղղել։ Զանչնա՞ր ոճրագործներու քաջալերող, կամ մեղսակից, կամ հանցակից՝ ցոյց տալու Ընկերութիւն մը, որոյ գործերը վառած են միշտ ու կը վարեն Ազգին ամենէն պատուաւոր, ամենէն վստահելի և ամենէն հաւատարիմ մարդիկն, և որոյ նիւթական զարգացման ամենէն աւելի նպաստողներու մէջ կը փայլի նոյն իսկ Դերը. Ազարեան Պատրիարքին եղբօր անունն. Ի՞նչ թաքուն նպատակ մը կայ Միացեալ Ընկերութեանց դէմ, որ անոնց մէկ ստորադաս պաշտօնէին գործած մէկ յանցանքն իրրեւ երկնառաք պատեհութիւն մը կ'ողջունէ՝ նոյն իսկ Ընկերութեան էութիւնը դէմ յարձակելու համար։ Ա՞յնչափ տգէ՞տ է Մեծապատիւ Խմբագրութիւնն որ չկարենայ խորհիլ թէ աշխարհի վրայ ամեն դասակարգի մարդոց մէջ ոճրագործներ կը բնակին գտնուիլ, բայց ասկէ չի հետեւիր բնաւ դատապարտել բովանդակ դասակարգ մը։ Եւ երբ քառորդ դարէ մ'ի վեր գործող այս կրթական Ընկերութեանց հաղարաւոր ուսուցիչներէն ո՛չ մի՛որ՝ երբեք ոճիր մը գործած չլինելուն նոյն իսկ Մեծապատիւ խիղճը կը վկայէ, ի՞նչ ալանդակ տրամաբանութիւն է այն որ մեր պաշտօնակցին կը թելադրէ անտեղի քննադատութիւն մ'ընել նոյն իսկ Միացեալ Ընկերութեանց դէմ, «ամբոխ դէպքի մը համար զոր Ազգին լուսաւորչական մեծամասնութիւնն հռոմէադաւան փոքրամասնութենէն ո՛չ նուազ կ'ողբայ։

Այո՛, գործուած ոճրին համար մեք Մեծապատիւին ո՛չ նուազ կը ցաւինք։ Բայց այն թշուառական ոճրագործէն ո՛չ նուազ արգահատելի կը համարինք զանոնք որք այնպիսի ցաւալի դէպք մը Միացեալ Ընկերութեանց դէմ դնելու չեն խղճար, ոճրագործն Ընկերութեան հետ չփոթելով. Մեք ևս, Մեծապատիւին աւելի՛ ազդուապէս, կը պահանջինք քննութիւն և հրապարակային դատաստան. զի անտարակոյս ենք թէ, ի՞նչ որ լլինի անհատական վարժապետի մը յանցանքը կամ ոճիրը, Միացեալ Ընկերութեանց պարկեշտ և հաւատարիմ գործունէութիւնն երբեք կասկածի տակ չպիտի կրնայ ձգուիլ։ Մեք ևս, Մեծապատիւին աւելի՛ ազդուապէս, կը պահանջենք հրապարակային դատաստան. զի այս Մշոյ դէպքն ա՛ն-չափ անհասկնալի և ա՛ն-չափ խորհրդաւոր կը թուի մեզ, որ անտարակոյս ենք թէ ամբաստանելոց հարցաքննութիւնք հետաքրքրաշարժ իրողութիւններ ի վեր պիտի հանեն։ Մեծապատիւ իրաւամբ կը հաստատէ թէ դողութիւն չէր ոճրին շարժառիթն, և հետեւապէս իրաւունք ունինք իմանալու թէ ամբաստանեալը Մշոյ Գերապայծառին դէմ ա՞նպիսի վարագ ատելութեամբ մը զինուելու և իրենց կեանքը վտանգի ենթարկելու համար ի՞նչ շարժառիթներ ունէին։ Այս և այլ պարագայից կայս. Կառավարութեան արդարասիրութեան շնորհիւ պաշտօնական քննութիւնն ու հաստատութիւնը կարեւոր է գործին էութիւնն իմանալու համար, և այս կէտեր դեռ ևս չպարզուած հայ-հռոմէական ոչխարին Միացեալ Ընկերութեանց վրայ ըրած յարձակումն ու անլուր յարձակումը կասկած չի՞ կրնար տալ թէ մի՛ գուցէ այս բոլոր աղմուկին ներքեւ դժոխային մեքենայութիւն մը կենայ նոյն իսկ Միացեալ Ընկերութեանց դէմ. . . .

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զեռնակորալի Իշխանն Անորիավիձա հասաւ. Օսմ. սահմանագլխին հաղիւ երկու ժամ հեռաւ, Նորայէն եկեղեցւոյ մը բացման հանդիսին նախագահելու.

—Միլան Թագաւոր մայիս 16ին Ֆրանձ Եոզէֆ Կայսեր հետ ճաշեց, եւ ընդունելով զկոմս Քալնոքի, անոր հետ մէկ ժամ խորհրդակցեցաւ.

—Բուքարէստոյ Փոլիտէ կ'իմանայ Կ. Պոլսոյ թէ առ այժմ ամեն բան հանդարտ կ'երեւի Մակեդոնիոյ մէջ. բայց և այնպէս ժողովուրդ չարժման մը երկիւղ կայ, և կայս. Կառավարութեան պաշտօնեայք աչալուրջ հսկողութիւն ի գործ կը դնեն անկարգութեանց եւ ապրիւնհեղութեանց առաջքն առնելու համար.

—Տէյլի Նիւ-ին Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կ'իմանայ թէ վերջին խորհուած է զօրք զրկել Լարեւ. Բուսելի, և Աւստրիա իմացուցած է որ եթէ այնպիսի դրաւում մը տեղի ունենայ, ինքն ալ ի հարկին զօրք պիտի մուծանէ ի Պուլկարիա.

—Փեդերսպուրկէ կը ծանուցուի թէ Ցունաստանի Թագուհին Հոն կը սպասուի, երբէք ամիս մնալու համար։ Իրեն հետ պիտի բերէ իւր անդրանիկ դուստր, Ալեքսանդրա Իշխանուհին, որ նշանուեր է Զարին կրտսեր եղբօր՝ Փաւել մեծ-դքսին.

—Ատենէ կը ծանուցուի թէ անցեալ ամսուն վերջին 150 Թագաւոր Օսմալիներու ափրիկեան եղերքն եկած են, հակառակ իտալեան պահակ մարտանաւուն հսկողութեան. Այս Թագաւորներ Հապէշաց Յովհան Թագաւորին քով կ'երթան եղեր.

—Մասսուա զրկուած իտալեան զօրաց մէկ երրորդ մասն աւելին (7,000 հոգի) կա՛մ մեռած և կամ ծանր հիւանդութենէ բռնուելով, Իտալիա զրկուած են ցայս վեր.

—Հանգուցեալ Զօր. Կորտոնի կարծեցեալ պարտատոմսերէն իւր քով ունեցող ուրիշ մարդ մը դատ բացաւ Ալեքսանդրիոյ միջազգային խառն դատարանին մէջ, այս անգամ ո՛չ թէ Եգիպտոսի Կառավարութեան այլ յիշեալ անգլիացի զօրավարին ժառանգորդաց դէմ.

—Հաստատապէս կը ծանուցուի այս անգամ թէ Զարը վերջնական կամք յայտնած է աշնան սկիզբը Սմրգանտ երթալու.

—Ռուս լրագրաց մէջ հրատարակեալ հեռագրեր կ'ըսեն թէ ճէմչիտիներու նշանաւոր ապիրան ցեղն, որ ցարդ Անգլիոյ յարեալ էր, Ռուսիոյ կողմն յարեր է.

—Պուլկար նախարար մ'ըսեր է թայֆի թղթակցին թէ Ֆերտինանտ Իշխան ա՛ն-չափ միտքի չանցուներ գահընկեցութեան պատահականութիւնն, որ Թռնովալի մօտ ամարանոց մը չունենալ պիտի տայ։—Լա՛ւ. բայց իւր գահընկեց նախորդն՝ Ալեքսանդր Իշխանն ալ մոռնա՞ց է [illegible]

—Թռնովալի Առաջնորդ Կիրմէս եպիսկոպոսին իշխանական կառավարութեան տնօրինութեամբ պաշտօնանկութիւնը ծանուցինք։ Կ'երեւի թէ պուլկար կղերին մեծ մասն եպիսկոպոսին կը համակրի ընդդէմ Կառավարութեան։ Բահանայներէն շատեր ըսեր են թէ Ֆերտինանտ Իշխանին կողմէ Կիրմէս եպիսկոպոսին յաջորդ կարգուելիք Առաջնորդին չպիտի հնազանդին.

—Իտալիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ Պ. Բրիսպի հապէշական գործոց վրայ նոր հարցման մը պատասխանելով, յայտնելէ յետոյ թէ անգլ. կառավարութիւնն երկիցս միջնորդութիւն առաջարկած էր, այն է յուլիս և հոկտ. ամսոց մէջ, ըսաւ. «Ընդունեցինք այս միջնորդութիւն այն պատճառաւ մանաւանդ զի բարեկամութեան ապացոյցներ տեսած ենք միշտ Մեծին Բրիտանիոյ կողմէ, որ Ափրիկէի մէջ մեր շահուց հակառակ շահեր չունի։ Անգլիա քաջ գիտէ թէ մեք երբեք չպիտի վնասենք իրեն, և ինչ ինչ պարագայից մէջ կրնանք մինչեւ իսկ օգնել իրեն։ Պ. Փորդալի տնօրինութեան ներքեւ գտնուող անգլիական դեսպանութեան միջնորդական պաշտօնը չյաջողեցաւ. բայց անօգուտ չեղաւ. զի այն դեսպանութեան միջոցաւ մեր անկեղծապէս խաղաղասէր մտադրութիւնք յայտնուեցան Հապէշաց Թագաւորին։ Թէեւ Յովհան Թագաւորին հետ տակաւին հաշտութիւն չկնքուեցաւ, կը յուսանք կնքել զայն ըստ այն ընդհանուր հիմանց զորս նշանակած ենք հաշտութեան համար։»

—Լոնտոնի վերջին լրագիրք կը ծանուցանեն իւր մարդասիրական ձեռնարկներով Արեւելից մէջ եւս ծանօթ Պ. Զէսրի մահն։ Պ. Զէսրն անգլիական գաղթականութեանց և Եւրոպայէն դուրս ուրիշ երկիրներու բնիկ ցեղերուն իրաւունքները պաշտպանող մարդասիրական ընկերութեան և ուրիշ ազատական և ազատագրական ընկերութեանց և ձեռնարկութեանց հոգին եղած էր, և Ցիլի նէ-ին աշխատակից էր։ Իւր յուշարկութեան ներկայ գրտնուած են օտար ազգերու ներկայացուցիչներ, և աշխարհի չորս կողմերէն բնիկ ցեղերու ներկայացուցիչներ պսակներ գրեր են իւր դագաղին վրայ։ Լոնտոնի և Մանչէսդրի ազգայիններ ալ պատուեր են անոր յիշատակին.

—Անգլիոյ բարեսիրական ընկերութիւններ անգլուհիներէ կառավարութեան դիմած էին՝ նպաստ խնդրելով Հնդկաստանի բնիկ մեծահարուստ իշխաններէն։ Կառավարութիւնը պատասխանեց թէ հնդիկ իշխանաց վրայ արդէն շատ մեծ պարտաւորութիւն մը կայ նպաստելու նոյն իսկ Հնդկաստանի բազմակարօտ հաստատութեանց եւ խեղճ դասուց, և հետեւապէս խոհեմութիւն չէ անոնցմէ նպաստ խնդրել Անգլիոյ յատուկ հաստատութեանց համար։

—Բուբաշիէ (արեւելեան Հնդկաստան) հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ներով, 60 հետեւորդներով Ա. 800 կուսակիցներով, Խանին գաստերց մին ճամբայն մեռեր է։

—Մաճառ կառավարութիւնը պաշտօնապէս շնորհակալութիւն յայտնեց բանակին՝ ողողմանց առաջքն առնելու և վնասները մեղմացնելու ծանր գործոյն մէջ զորաց անձնուէր ծառայութեան համար։

—Վիէննայի մէջ ուշադրութիւն կը դրաւէ գերման լրագրաց ոմանց գիտողութիւնն, որք կը պախարակեն Թագաւորական Կոմսին նախարարութեան աւստրիական բանակին մէջ ազգութեանց ուրոյն յատանիշերուն կարեւորութիւն տալը։ Գերման լրագիրք կ'ըսեն թէ «եթէ աւստրեան բանակն ազգութեանց բանակ մը պիտի լինի և ո՛չ թէ ազգային բանակ մը, Աւստրիոյ դիրքը չատ պիտի տկարանայ, և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ նիզակակցութիւնը մեծ արժէք չպիտի ունենայ Գերմանիոյ համար։» Գերմանք կ'ուզեն որ աւստրեան բանակին մէջ ամեն ազգային տարերք ի մի ձուլուին, մինչ ազգութեանց բաժանման համեմատ բաժանումներ ունի այժմ աւստրեան բանակը, վիճակ մը զոր Գերմանք տկարութեան պատճառ կը նկատեն Հապսպուրգեան կայսրութեան համար։

—(19)—

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Բանականութիւն չկար այլ եւս՝ այլ զգացողութիւն, Աստղիկ չկար այլ եւս՝ այլ աղջիկը։

Ո՛հ, ի՞նչ գեղանի էր։

Ու Արամ կը շոյէր անոր քնքոյշ ձեռներն, իւր շրթանց կը տանէր զայնս, եւ նա չէր ընդդիմանար. ի նա կը բարձրացներ իւր աչերն բողոքալից՝ ընդհուպ խոնարհեցնելու համար զայնս անոր անչողդողդ ակնարկներուն հանդէպ։

«Խե՛ղճ Գարեգին» մրմնջեր էր նա։

—Ո՞վ է այդ Գարեգինը... հարցուց Արամ հեռաւորքեր եւ արհամարհոտ՝ իւր եսականութեան մէջ։

—Խե՛ղճ Գարեգին, կրկնեց Աստղիկ, առանց վեր առնելու իւր խոնարհած աչերն, եւ տակաւ իւր բանականութեան գալով շարունակեց հաստատ շեշտով մը.—խոստովանիս սիրոս զոր անոր միայն պէտք էր որ նուիրած ըլլայի. բայց ի՞նչ ըրեր. անհաւատարիմ՝ երբ դեռ նոր որոշուած է ամուսնութիւնս իրեն հետ։

Եւ անհաւատարմութիւնն այդ համբոյրներու մէջ էր։

—Բայց ո՞վ է Գարեգինն, օրիորդ, որո՞ւ վրայ կը խօսիք։

—Կը ճանչնաք, ճանչնալու էք զայն, Գարեգին Արսէնեանը։

—Սա մեր նախկին դրագի՛րը, գոչեց Արամ զարմացկոտ,—սա մեր խըլի՛զը...

—Բայց...

—Աստղի՛կ, ընդմիջեց Արամ իւր ափանց մէջ առնելով անոր ձեռներն եւ հաստատակամ եղանակաւ մը, Գարեգին ամուսնոյդ չը պիտի ըլլայ։

Եւ ոչ եւս խօսեցան։

Արամ դողդողուն մատներով Աստղիկի ոսկեգոյն մազերուն վրայ դրաւ պարտիզպանուհւոյ թարթի գլխարկն եւ ընկղմած անմեղունչ հիացման մը մէջ՝ լարիչ ակնարկներով դիտեց անոր լուսագեղ դէմքն, իւր ճշմարիտ սիրահար որ փոխան շողոքորթելու՝ կը հիանայ լռիկ։

Վար իջան, եւ Աստղիկ հաղիւ ինքզինք կրնար բռնել իւր կթոտած սրունքներուն վրայ։

Պարկան քարտիլը կը հնչէր դեռ։

Արամի բոլոր էութիւնն անսովոր գմայլումի մը դրաւեալ էր. հեշտութեան հաճոյքը չէր այն այլ փափկիկ, անշօշափելի, կարծես աստուածային բան մը։

Սիրահարած էր։

ԺԴ

—Եւ այս բանս հաստատապէս որոշած եմ, պէյ, ալ Պէհլէնիս չկայ ինձ համար, առ սա նամակն եւ տես թէ իրաւունք ունի՞մ այսպէս մտածելու եւ վերջնապէս ամուսնանալ որոշելու. կարդա, կարդա, և ուշադրութեամբ կարդա, պէյ,—կ'ըսէր Արամ աչերը բարկութենէն արիւնալից եւ նամակ մը տալով պէյին։

Երեկոյթէն ի վեր երեք օրեր անցած էին, եւ պէյը այն գիշեր եկած էր Արամը տեսնելու։

Պէհլիկը դեռ նոր ձգած էին, խօսած էին երեկոյթին վրայ, մերթ հրաւիրեալ մը ծաղրելով եւ մերթ հիացմամբ ու ցանկութեամբ խօսելով այս կամ այն կնոջ վրայ. բայց գիշերուան այս պահուս յորում առանձին էին սենեկին մէջ, Արամի ու պէյին դէմքերը բոլորովին լուրջ երեւոյթ մ'առած էին։

Պէյը հեռաւորքրութեամբ կը լարէր Արամին իրեն ներկայած նամակը, մտաբերելով Թէհլիկ մը անուշաբոյր, որոյ ճակատը նկարուած էին երկու ազատնեակք թառեալ միւնոյն ուղղէին վրայ եւ զիրար դիտելու հիացման մէջ ընկղմած. անոնցմէ մին իւր թաթիկներով հովանոց մը կը բռնէր իւրեանց վրայ, եւ ուղղէին անմիջապէս տակը գրուած էր, տպագրեալ ֆրանսերէն՝

TETE
A
TETE

եւ աւելի վար՝ ձեռագիր սա տողերը դարձեալ ֆրանսերէն.

Շաբաթ...

Խմ Հ...

Այս գիշեր Արամ իւր երեկոյթին մէջ գտնուած է. ուստի կ'սպասեմ քեզ եւ անպատճառ. դեռ մտաբերկ մը շամփանեայ պահած եմ։

առ յաւէտ
ՊԷՌԻՆԷՍ

—Բայց ի՞նչպէս ձեռքդ անցաւ այս նամակը, հարցուց պէյը զարմացմամբ։

—Ինչպէս գիտես արդէն չատ կասկածներ ունէի իւր վրայ, բայց ապացոյց կը պակսէր ինձ, զոր գտնելուն բերաւ ահա. քանի քանի անդամներ սպասուհւոյն մեծ պարգեւներ խոստացած էի եթէ զինքը լրտեսէր, եւ չաստի գիշեր ճչդիւ, սպասուհին, որ կռիւ մ'ըրած կ'երեւի իրեն հետ, եկաւ ինձ իմացնել թէ նամակ մ'ունէր ինձ տալու. առի նամակը եւ ահա տեսայ թէ այդ թշուառականը սէր կեղծելով ինձ՝ անան պը ֆէօ մ'ունէր ինձմէ զատ։ Շո՛ւնչանորդի. չեմ ցաւիր այն ընծայներուն վրայ զորս մինչեւ այսօր տուած եմ իրեն, բայց սա շամփանեայներուն վրայ մտածելով կը կատղիմ. տասը մետուկ Վէօվ Բիւֆէ բերել տուի, ամենէն սուղը, ամենէն պատուականը, եւ երեք շաբաթէն չիշ մը մնացած չէր. տասը սըմտուկ, պէյ, տասը մետուկ... հմմայ կը հասկնամ թէ ո՛ր սրիկան խմեր է։ Շո՛ւնչանորդի...

Ցանցանքը քուկդ է. հազար անգամ ըսի քեզ որ այդ կինը քեզ կը խաբէ կոր. բայց եթէ Պէհլենիսը ձգես, ինչո՞ւ վար չը դնես Ռօզիթին որ մնաներս գաղտնական խմելն հետ Աղեքսանդրիա պիտի երթայ։

—Ալ ճանձրացած եմ, պէյ, զզուած եմ, կը հասկնա՞ս. վերջերս դիտեմ հաճոյք չէի զգար իրմէ. կը գթամ դու իւր թէ ես ըլլայի կինը եւ ինք մարդը։ Հապա կրնայ յուզել զիս, մինչ երբ Աստղիկի ձեռքը սեղմէի... Այո, այո, գաղջած եմ այլ եւս այդ կեանքին, ամեն օր նոր խանջուամ, նոր նուէր, նոր ծախք. միւս կողմանէ ալ պատան երթալով ծերութեան խատութիւններ ձեռք կ'առնէ կոր, ամեն բանի հաշիւ կը պահանջէ կոր. ասկէ՝ զատ, ամենէն կարեւորը այն է որ խոստմնութիւնս ալ պիտի դադրի։ Պէհլենիսի ծախքերուն բաւելու համար է որ մինչեւ այսօր խաղացած եմ, եւ հինգշաբթի գիշեր հարիւր եօթանասուն սակի կորսնցուցի. ճիշդ երեսուն եւ չորս պանֆօֆ զրկեցի ուրբաթ առաւօտ Զ... ին, իւր գրասենեակը. տասն և վեց ֆռա ըրաւ, տեսնուա՞ծ բան է։ Որոշած եմ, պէյ, բացարձակապէս որոշած։

—Խե՞ղճ համարուելու որոշած, հարցուց պէյին անտարբեր երեւոյթի մ'առնելով, ու չարունակեց։—Ես քեզի «մ'ամուսնանար» չեմ ըսեր. բայց վարժապետի մը աղջիկն կին առնել այդ տարիքիդ մէջ, խենդութիւն է, խենդութեան ալ մեծն։ Ազնուական ընտանիքէ աղջիկ մը ինչո՞ւ չառնես։

—Ծաղրել կ'ուզես զիս, պէյ, յիշեցնելով ինձ թէ դեռ ամիս մը առաջ այնչափ կոչտուեցայ մերժեցին ինձ թ... ները իրենց աղջիկը, Պոլսոյ բոլոր բժիշկներուն առողջութիւնս հարցնելէ յետոյ, առարկելով թէ դիւրաւ ունիմ. ի՞նչ բարբարոս, ի՞նչ խաւարեալ վիճակի մէջ ենք դեռ, Աստուած իմ։ Ես այն տուն նոյն իսկ ըսի քեզ, կը յիշես, որ եթէ գեղեցիկ աղջիկ մը գտնէի, խակսն պիտի ամուսնանայի, ամեն բանէ առաջ ինձի երգած այդ անարգանքը մոռցնել տալու համար. թո՛ղ որ արդէն Պէհլենիսի վրայ կասկածներ ունեցած էի եւ իրմէ զզուած ըլլալով չատ տրամադիր էի ամուսնանալու։

—Եւ հիմա։

—Հիմա պարզ է. պիտի ամուսնանամ եւ Ֆիէնէրճեանին աղջկան հետ. հարստատ չէ եղեր, ի՞նչ փոյթ. ես հարստութեան պէտք չունիմ, ես աղուրիկ աղջիկ մը կ'ուզեմ. եւ Աստղիկը տեսար...

—Բայց դո՞ն ես ինձ այսպէս խօսողը, Արամ. հաւատա՞մ ականջներուս որ վարժապետի մը աղջկան հետ ամուսնանալ կ'ուզես։

—Իրաւունք ունիս, պէյ, կը ծաղրես զիս, այնպէս չէ՞ խենդութիւն կը համարիս ըրածս. էհ, ես ալ քեզ կը պատասխանեմ որ, ես քենէ աւելի կը խնդամ իմ վրաս, քենէ աւելի խենդ կը համարիմ ինքզինքս, բայց...

—Բայց ի՞նչ...

—Վերջապէս՝ խոստովանել պիտի տամ ինձ. ուրեմն չիտանն ըսեմ. ամեն նկատումէ առաջ Աստղիկն առնել կ'ուզեմ, որովհետեւ կ'ուզեմ որ կինս ըլլայ- Սէ ֆէ- ֆօ- էզ մա... ի՞նչ ընեմ, ձեռքս չէ. նախ չը խոստովանեցայ; որովհետեւ գիտեմ որ սիրոյ խնդիր հանելով՝ չարաչար պիտի ծաղրես զիս ըսելով թէ դպրոցական պէս կը խօսիմ կոր. բայց ինչ ուզես ըսէ; կը սիրե՛մ...

—Հանգցայ, իրա՞ւ պէպէք ես եղեր. էհ, այն տուն ըսէ նայիմ, խոստովանէ տեսնեմ, ֆէպէնէ տը Բուլուդէրին մէջ պատմածդդ աւելի տեսարաններ պատահեցա՞ն։

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ
(Շարունակեմ)

ԱՋԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՇԽԱՆ Ս.ԲԱՄԵԼԻՔ ԼԱԶԱՐԻՎ

Բեռդոսպուրկի լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ զօրավար իշխան Աբամելիք Լազարէվ վախճաներ է անցեալ շաբաթու, և հինգշաբթի օր Նէվսքի Պրոսպէկտի հայկական եկեղեցւոյն և Սմոլէնսքի հայկական գերեզմանատան մատրան մէջ կատարուեր է յուղարկաւորութեան հանդէսը։

Իշխանը Զարսքոյէ-Սէլոյի արքունի պահապան զօրաց հիւսառներուն մէջ սպայ էր 1835ին, և 1858ին զինուորական ծառայութենէ հանգստեան կոչուեցաւ զօրավարի ատիճանաւ։ Հունգարիոյ և Թրքիի պատերազմաց ատեն, իւր զօրաբանակն ի սահմանագլուխ դրկուեցաւ, այլ առիթ չունեցաւ մասնակցելու զինուորական ծառայութեանց։ 1871ին Թնամակալ անուանեցաւ Լազարեան ճեմարանին զոր իւր գերդաստանն հիմնած է ի Մոսկուա։ Լուսամիտ սիրահար գեղարուեստից, կ'ըսէ Ժ. դը Սէն Բէրդոդրէ, իւր վերջին ամաց մէջ նշանաւոր տաղանդով նկարեց կենդանագրերն իւր գերդաստանին զանազան անդամաց, իւր բարեկամաց և ծանօթից, և բազմաթիւ կրօնական պատկերներ իւր կալուածոց եկեղեցիներուն համար։ Իւր կենաց բոլոր պարագայից մէջ սիրելի եղած է իւր բոլոր ընկերներուն և ստորադասելոց, զոր երախտեօք կը համակէր, այն փափկութեամբ և ըզգուշաւորութեամբ որք կը կրկնապատկեն բարեգործութեան արժէքը։ Ժամանակէ մ'ի վեր ընդհանուր տկարութեան հնարկուած լինելով՝ առանց սակայն կորսնցնելու իւր մտաւորական կարողութիւնները, մեռաւ իւր ընտանեաց անդամներէն շրջապատեալ։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

Լեռնէր Հէրբլէ և Սպասպաալ հմակրալից ոճով կը խօսին սոյն երկու հրատարակութեանց վրայ։

Լ. Հէրբլէ գրական, պատմական և վիճակագրական տեսակէտով մասնաւոր կարեւորութիւն մը կուտայ Բ. Քէչեան էֆի երկասրութեան՝ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին առաջիկայ վերաշինութեան առթիւ, եւ համառօտիւ կ'ամփոփէ Հիւանդանոցի Պոսֆորեան վիճակագրական եզրակացութիւնները։ Կ'ըսէ թէ մեռելոց հանձնաժողովի քառորդ դարու մէջ 34·11 % է 14·38 %ի իմնալը կը ցուցնէ թէ Հայոց Եսի-Գուլէի Հիւանդանոցն [illegible] խնամոց մէջ մեծ բարւոքում տեղի ունեցած է։

Սպասպաալ այս առթիւ Եսի-Գուլէի Հիւանդանոցին վրայ խօսելով, կ. Պոլսոյ Հայոց համար յոյժ պատուաբեր հաստատութիւն մը կը համարի զայն, և ինք ևս գովասիւ կը խօսի Հիւանդանոցին Պոսֆորեան վրայ, զոր պատմական և վիճակագրական տեսութեամբ չանգագրելու կը համարի, և ծանուցանելով թէ վերաշինութեան յատակագիծերը Ներկայացուած են Կայս. Կառավարութեան հաւանութեան, կը յիշատակէ Պատ. Հրգարարութեան Քառակոյս Տեղեկագրէն ալ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ Կրթական և Եկեղեցական Տեսչութենց Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Այն ազգային կրթական և բարեպաշտական ընկերութիւնը, որք, հակառակ պաշտօնական ծանուցման, ցարդ իրենց կանոնագրերը վաւերացնել տուած չեն Ազգ. Կեդրոնական վարչութենէն ըստ կազմական կանոնագրի, կը հրաւիրուին մինչեւ յառաջիկայ յունիս 15 ներկայանալ ի Պատրիարքարան և իրենց բարեփոխեալ կանոնագրերը վաւերացնել տալ։

Ի լրանալ սոյն պայմանաժամուն անմատոյց Մնացած ընկերութիւնք խափանեալ պիտի հրատարակուին և իրենց գոյքերը պիտի գրաւուին ըստ տրամադրութեան կազմական կանոնագրի 14Դ. յօդուածոյ Դ. պարբերութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ

Հեռագրական և թղթատարական վերատեսուչ անուանեցաւ, փոխանակ Իզզէթ էֆէնտիի, Նոյն վերատեսչութեան օգնական Հասան Ալի էֆէնտի, որում այս առթիւ Պալաի ատիճան տրուեցաւ։

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵՑՔ ՄԻԱՑՈՒՄՆ

Երկաթուղեայ տնօրէններու վերջին գումարման մէջ որ ի Բէյղրա, հետեւեալ կերպիւ որոշուեր է Վիէննայի, Կ. Պոլսոյ և Սելանիկի միջեւ ուղեւորաց երթեւեկութեանց սակագինն.

Ա.	կարգ,	1 քիլոմեթրը	14·— սանտիմ
Բ.	»	»	10·6 »
Գ.	»	»	7·—

Բէյղրայէն ի Սելանիկ գծին երկայնութիւնն է 1052 քիլոմեթր և ի Կ. Պոլիս 1402։ Հետեւաբար Բէյղրայէն ի Սելանիկ առաջին կարգի ուղեւորութեան գինը պիտի լինի գրեթէ 150 ֆրանք և ի Կ. Պոլիս՝ 200 ֆրանք։ Երկրորդ կարգ՝ 100 ֆրանք ի Սելանիկ և 150 ֆրանք ի Կ. Պոլիս։ Երրորդ կարգ 75 ֆրանք ի Սելանիկ և 100 ֆրանք ի Կ. Պոլիս։

Դալով ապրանաց փոխադրութեան սակագնոյն, այս մասին դեռ վերջնական համաձայնութիւն մը չէ գոյացած, վասն զի ժողովն իւր նիստերն ընդհատած է գնալու ներկայ գտնուելու համար Պէյկրատ Սելանիկի գծին բացման։ Այժմ որ այդ հանդէս աւարտած է, ժողովոյ անդամք Բէյղրատ պիտի վերադառնան իրենց աշխատութիւնները շարունակելու համար։

* * *

Միացման ընկերութեան հետ եղած կարգադրութեան մը համաձայն, Սկիւպ-Վրանիայի գիծը պիտի շահագործուի սերպիական երկաթուղեաց ընկերութեան ձեռամբ։

ԿՐԷՏԷ

Բիւրոքրատներու՝ Դանտոյ Նէս էվրոմա լրագրէն առնելով կը պատմէ հետեւեալ միջադէպն որ տեղի ունեցեր է ի Կրէտէ։

«Աւագ շաբթուան և Զատկի կրօնական արարողութիւնը այս տարի արտասովոր հանդիսաւորութեամբ կատարուեցան ի Հանեա։ Նախորդ կուսակալը պաշտօնապէս ներկայ գտնուեցաւ բոլոր այս արարողութեանց։ Անընդհատ հրաշանաձգութիւնք կատարուեցան, որպէս միշտ, և, որպէս միշտ, անպակաս եղան արկածներ։ Ցաւալին այն է որ բազմաթիւ հրացանի հարուածներ պարպուեցան մզկիթներու մինարէներուն դէմ։ Դժուար է ճշդել թէ այս բան ակամա՞ տեղի ունեցաւ արդեօք, թէ մասնաւոր դիտաւորութեամբ։ Ինչ որ ալ լինի, այս բան խորին վիշտ պատճառած է Հանեայի քրիստոնեայ բնակչաց որք ազդուապէս և միահաղոյն կը դատապարտեն այս արարքն ոյր հեղինակները կը պակասնին դասակարգի մը զոր կարելի է յիմար անուանել և անպատասխանատու, կամ լաւ եւս ստահակներ։

«Հոգաբարձութիւնն անմիջապէս կուսակալին ապարանքը գնաց խմբովին վսեմ. Բոսգաբի փաշային յայտնելու համար քրիստոնեայ ժողովրդեան զայրոյթն այդ անձանց դէմ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց յանցաւորները։»

— —

ՍՈՎ Ի ԵԱՆԵԱ

Եանեայէն առնուած լուրերը տխուր են։ Անցեալ տարուան հնձոց գէշութեան պատճառաւ, գաւառին բընակչք այժմ մեծ նեղութեան մէջ են։ [illegible] Զարքովիձայի գաւառին մէջ, սովն սկսած է և մինչև իսկ սովամահ կրնչողներ կան։ Տեղական կառավարութիւնը փութացած է կարելի եղածին չափ նպաստել այդ գիւղերու, այլ հարաւոր բնակիչներ սովէն ազատելու և յառաջիկայ հնձոց նպաստելու չափ ապրուստ հայթայթելու համար՝ կարեւոր նպաստներ հարկաւոր են։ Եանեայի Ցունաց առաքնորդարանն յանձնախումբ մը կազմած է՝ սովելոց ի նպաստ եղած նուէրներն ստանալու համար։ Ցանձնախումբն հրաւէր մ'ուղղած է մայրաքաղաքիս յոյն լրագրաց մէջ հանրային կարեկցութեան, և Կ. Պոլսոյ մէջ ալ նպաստահաւաք ժամանակամբ մը կազմուեր է, որ անդամներն են տեարք Զիսի, Եէնի-տիւնեա, Շահինի, Սուրլա և Ս. Վուգիրա։

— —

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Երէկ առաւօտ Բերայի Ցունաց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական աղօթքներ մատուցուեցան Ռումանիոյ անկախութեան հռչակման ինչպէս նաեւ Կարոլ Թագաւորին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։ Ներկայ էին ռումանական դեսպանն՝ իւր բոլոր պաշտօնատարներով, դերմանական դեսպանի փոխանորդ Տր. Պիւշ եւ պելճիական դեսպանատան խորհրդական Պառոն Կիլեռմ։ Ցաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, Բերայի Ցունաց Եպիսկոպոսը, Տ. Թոդիոս, պարագային յարմար բանախօսութիւն մ'արտասանեց որում ներկայը ունկնդրեցին «Դրաասբա Ռոմանիա, Զիդօ Ռոմանիա» գոչելով։ Ապա, երաժշտաց դասը Կարոլ Թագաւորին նուիրեալ երգ մը երգեց, որ նոյնպէս ընդունուեցաւ «Դրաասբա Ռոմանիա» աղաղակներով։

Պ. Պալաչեանս ի վերջոյ ընդունեց ներկայից շնորհաւորութիւնները։

— —

ՕՍՄ. ԲԷՅԻՆ

Պ. Զիֆֆէր, տնօրէն Բէրէ Անշլար դրամատան, Վիէննայէն ճամբայ ելած է Կ. Պոլիս դալու համար, Պ. Զիֆֆէր պիտի մասնակցի կարեւոր բանակցութեանց որք պիտի կատարուին ատ, նպատակ ունենալով Օսմ. Ծխախոտի Բէյժի դրամագլխոյն զեղչումը։ Պ. Զիֆֆէր մերձին օրերս երկար տեսակցութիւններ ունեցած է Պ. Պալիրօքէտրի հետ, տնօրէն Պերլինի համանուն գրասանան, որ Վիէննա գացած էր այս խնդրոյն վրայ խորհրդակցելու նպատակաւ։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ իւր քով կոչեց արտաքին թղթատարութեանց քարտուղար Նաուսի էֆէնտին եւ երեք ժամու չափ զրաղեցաւ քաղաքական խնդրոց վերաբերեալ կարեւոր գրութեանց խմբագրութեամբ։

—Հեռագրական և թղթատարական նոր վերատեսուչ Հասան Ալի էֆէնտի երէկ կայս. պալատ երթալով իւր շնորհակալութիւնն յայտնեց իրեն եղած շնորհին համար և արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

—Հելլենական դեսպան Պ. Քունտուրիոգի երէկ Բ. դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ։

—Պելճիական յոգենաւ մը, յորում կը գտնուին կայս. կառավարութեան կողմէ վերջերս ի Պելճիա յանձնարարեալ 300 թնդանօթներ, երէկ մայրաքաղաքս ժամանելով Թոփխանէի առջև խարիսխ նետեց։

—Եէմէնի համանուն թերթը կը ծանուցանէ թէ զինուորական իշխանութիւնը յաջողեր են զսպել տեղւոյն շրջակայից մէջ ասպատակող աւազակներն և թէ տեղական անդորրութիւնը վերահաստատուած է։

—Մէնդէս Կիլանայի թէ կայս. կառավարութիւնն հրաման զրկեր է Վանայ իշխանութեանց ազատ թողուլ տեղւոյն ռուսական հիւպատոսարանի գաւման որ ձերբակալուած և բանտարկուած էր։

—Մելբիդներու Պատրիարք Տ. Դրիգորիոս որ մի քանի շաբաթ մայրաքաղաքս անցուցնելէ յետոյ Ալեքսանդրիա վերադարձաւ, այդ քաղաքն հասած օրն իսկ պատիւ ունեցեր է Բարձր. Խտիվին ներկայանալու։

—Ծանօթ հրապարակագիր Պ. Կոտէն տը Սուհէմ ասպետն իւր գրական և երաժշտական հրատարակութեանց համար Պատուոյ Միտալ մը ստացեր է Ֆրանսայի «Բարւոյն քաջալերիչ ազգային ընկերութենէն», որուն կեդրոնը Բարիզ կը գտնուի և նախագահն է Պ. Ժիւլ Սիմոն։

—Լ. Թէոդէ կ'իմանայ թէ ծխախոտի Բէյժիի պաշտօնէից ի նպաստ խնայողական Սնտուկ մը հաստատելու համար ծրագիր մը ներկայացուած է Բէյժիի ընդհանուր տնօրէնութեան։ Տնօրէնութիւնն ի նպաստ առնլով զայս, յանձնած է այդ վարչութեան բարձր պաշտօնեաներէն կազմեալ յանձնախմբի մը։ Ծրագրին հեղինակն է ճիպալիի գործարանին տնօրէն Պ. Դիարիսի։

—Նիկոմիդիոյ կառավարչ Սրբրի փաշա, որ ապատրիարքով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երեկ առաւօտ իւր պաշտօնատեղն ուղեւորեցաւ։

—Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի անձնական բժիշկ Տր. Իպրահիմ պէյ, որ Ն. Բարձրութեան Եգիպտոսէ մեկնելէն ի վեր կ'ընկերանար նմա, վերջերս հրաժարական տալով մեկնեցաւ Կ. Պոլսէն յեգիպտոս ուր Բարձր. Թէվֆիք փաշա մեծարեր է զնա այն հաւատարմութեան համար որով ծառայած էր իւր հօր և այս առթիւ Միրիմիրանի ատիճան շնորհեր է նմա։

— Մայրաքաղաքիս պերմանական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Թռէսօր և դեսպանատան երրորդ թարգմանն, որք քանի մ'օր առաջ Պրուսա գնացած էին, երէկ մայրաքաղաքս վերադարձան։

—Երէկ մայրաքաղաքէս մեկնեցան Պերութի Կաթոլիկ Ցունաց մետրպոլիտ Տ. Մելխիսէդ ի Բարիզ, հելլենական դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Ռոմանօ՝ ի Վիէննա, անգլիական դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Բէնէտի՝ ի Պուբրէշ, և Սոֆիայի անգլիական հիւպատոս Պ. Օ'Դոնոր՝ յիւր պաշտօնատեղին։

— Մարմարայի ասիական եղերաց վրայ, ի Բարապօա, աւազակք Բասբաքի անուն մարդուն բնակարանը մրտնելով սպաններ են զՏր. Բարաքէվա Բաձիվէլլա որ անդ կը գտնուէր իբր հիւր, Բասբաքքի փեսան Լէօնդի, և ծանրապէս վիրաւորեր են տանուտիրոջ եղբայրը։ Տեղական իշխանութիւնք կասկածելի 4 Ալպանիացիներ ձերբակալեր են։

—Ֆրանսական դեսպանատան պահակ Բէրդէլ շրջեցնուն երէկ Մարսիլիա ուղեւորեցաւ ուր ինչ ինչ նորոգութիւններ պիտի կրէ։

—Նախընթաց օրը, Բանկալթիի ռուսական հիւանդանոցի և մատրան հիմնարկութեան առթիւ արարողութիւնք կատարուեցան յիշեալ մատրան մէջ, ի ներկայութեան դեսպանի որդւոյն՝ Պ. Տիմիդրի Նելիտովի։

—Երէկ առաւօտ Գատրգիւղ, Իսկէլէ Ճատտէսի թաղը խանութէ մը հրդեհ ծագելով, խանութին ամրոջմին այրեցաւ։ Հրկիզեալ չէնքն ապահովագրուած էր Ֆէնիկս ընկերութեան։

—Կեռաս բերուցած առագաստանաւ մը որ Նիկոմիդիոյ Ծովախորշէն կուգար, Նախընթաց իրիկուն Հայտար-փաշայի բացերը ցամաքաւու մը բաղխելով ընկղմեցաւ։ Նաւաստիք ազատեցան։

—Ծանուցինք թէ Պոլսոյ Էսկի Սէրի Փաշայ թաղը ջրհորի մը մէջէն թուրք կթոնավաճառի մը դիակը գտնուած էր։

Այս առթիւ կատարուած քննութիւններէ հաստատուած է թէ այդ դիակը Մակեդոնիացի քրիստոնէի մ'էր, Իլիա Թրիֆոնոս անուն որ կաթնավաճառութիւն կը-նէր։ Այս մարդ անհետացած էր մարտ 13էն ի վեր։ Թրիֆոնոս 8 տարիէ ի վեր ամեն օր այդ թաղը կը յաճախէր և Իզզէթ էֆէնտի անուն անձի մը փարախէն կաթ կ'առնուր ծախելու համար։ Նոյն տեղը կը բնակէր նաև փարախին հովիւն։ Նոյն փարախի ջրհորէն գտնուած է Թրիֆոնոսի դեակը վեցէն քսան օրանց բար մը կայնուած։ Սպանելոյն վրայ գտնուած չեն իւր ժամացոյցն ինչպէս նաեւ 60 ոսկւոյ չափ գումար մը զոր միշտ իւր վայ կը կրէր։

Կասկածներ կը ծանրանան հովիւին վրայ որ անշայտ եղած է ոճրագործութեան կատարուած օրէն, մանաւանդ որ Թրիֆոնոսի դիակը նորա մեկնելէն յետոյ գտնուած է։

Ոստիկանութիւնն այժմ մարդասպանը կը փնտռէ։

ԾԱԽՈՒ ԱԺԱՆ ՏՈՒՆ ՄԸ

Ի Բրնաբ կղզի, Համամէի օղու փողոց, Սուլթանիէ ճատտէսին, 19 կանգուն երեսով եւ 50 կանգուն խորութեամբ տարածութեան վրայ, փոքր պարտէզով երկայրվի, 5 սենեակով, խոհանոցով եւ անուշ ջուրէ-բով թիւ երեք տունը կը ծախուի։

Գնոյն եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ի Կ. Պոլիս, Վարագէի խան փողոցը թիւ 38, սեղանաւոր Ցարութիւն էֆ Բոլոլեանի։ 1723 3—8

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Մրիան, 22 մայիս.

Պրեգլիոյ կայսեր հիւանդութիւնը ծանրապէս կրկնուեցաւ։ Կայսրն ստացաւ վերջին օծումը։

Իսմայիլիա, 22 մայիս

Մայիս, 11էն 20 Սուէզի ջրանցքն անցնող նաւուց թիւն է 91 եւ տոնոթեաց հասցէն 1,660,000 ֆրանք։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Դալաթիա, 11 մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	.....	111 1/4
3 » » (վճռական)	.....	110 7/8
» Հարկի » (պանքայի)	.....	22 77 1/2
» » » (վճռական)	.....	22 85

Օսմանեան Ցօնսոլիտ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մինչ.	Ս. Սէրի Գ. Կ.	15 30
Պրոսային գոցուելէն վերջը	» »	15 30
Բերայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուելուստ	» »	15 31
Բարձրագոյն գին	» »	15 31
Նուազագոյն »	» »	15 31
Կէս օրին	» »	15 31

ԹՈՒՂԹԱԳՐԱՅԻ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	Գ. Կ.	38 2
Այս առաւօտ	»	38 6
Կէս օր	»	38 30

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԹԵՐՈՒ

Փոխառութիւն 1858)	Սէրի Գ. Կ.	24 20
» 1862)		
» 1869)		
» 1863)	» »	14 25
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	» » 0	15 31
» 1873)		

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄՈՒՆ

Օսիէրէ յէնէրալ	Աքալ. Լիր.	4 28
Ֆրէսի յէնէրալ	0սմ. »	7 18
Պանք տը Ֆրանս	» »	6 30
Օսմ. Շանսի է վալէօր	» »	4 15
Բրամուէյ	» »	447 1/2
Բուսէլի երկաթուղի	Ֆր.	41 25
Պալիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բանտնեմուղի Լաբրօսի	»	114

ԸՆՈՒՑԱՔ ԴՐԱՄԻՆ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	88 8
Անգլիական ոսկի	»	111 16
Բոլ. խմբերիալ	»	90 36
Ֆրիմիշ	»	51 20
Իւսպլի թղթադրամ	»	10 83
» արծաթի	»	74 10
Ֆիորին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 14
Վէրնոց	»	103 15
Չիմնոց	»	103 15
Ռէգիալիք	»	102
Թասֆիէ	»	11 30

ԻՏԱԼԻԱՅԻ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 22 մայիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քանսոլիտ		98 13/16
Օսմ. »	Սէրի Գ. բացուելուստ	14 1/8
» » »	գոցուելուստ	14 1/8
» » »	Ա.	24
» » »	Բ.	14 1/2
» » »	Գ.	14
Օթօման 1871		83 3/4
փոխառութիւն 1877		96
Պանք Օթօման		10 3/4
Իտալական փոխառ. 1873		94 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)		79 1/2
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		100 1/2
Տայրա Սանիէ		76 3/8
Օսմանիա (փոխառ. Լաշիլտ)		101 3/4
Հունգարական պարտատոմսերի 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 486

Վիէննա, 22 մայիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		126 75
Օսմանեան երկաթուղի		20 50

Բարիզ 22 մայիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Լանթի 4 1/2 %		105 65
» » 3 %		82 72 1/2
Օսմանեան քսանօրեայ Սէրի Գ. բացուելուստ		14 35
» » »	գոցուելուստ	14 27 1/2
» » »	Բ.	— —
» » »	Գ.	14 25
Օսմանեան երկաթուղի		40 25
» Լէվիի բանքերիզիք		— —
Պանք Օթօման		522 50
Դրէսի Լիոնէ		585
» Ֆոնսիէ		1425
Բանքնեսոմ Լիոնի		1242 50
Ալուէզի Ջրանցք		2175
Իտալական 5 % 1877 ի		100 1/4
Իտալական Լանթի		97 80
Գրանիական (արտաքին)		69 1/2
Եգիպտական միացեալ		403 75
Բրիօրիթէ Թէրէք		402 50
5 % Հելլենական		365
Զէօք Լոնտրայի վրայ		25 30

Կ. ՊՈԼՍԷ Ի ԲԱՐԻԶ

ՎԻԷՆՆԱ, 18 մայիս

Ի պատիւ Մարի-Թերէզի կանգնեալ արձանին վրայ գրած էի նախընթաց նամակիս մէջ։ Աւասիկ այս արձանին մանրամասնութիւնները։ Մարի-Թերէզ ներկայացուած է բազմակ և արքայական թիկնոց արկեալ ի թիկունս, մազերուն վրայ պէտէ և աջ ձեռքին մէջ մագաղաթ մը պրած և գաւազան մը արքունի, մինչ ձախ ձեռքը տարածեալ կը մնայ։ Զորս այլաբանական պատկերներ, Իմաստութիւն, Զօրութիւն, Արդարութիւն, Գութ, ընկողմանեալ կան յոտս կայսրուհւոյն։ Զորս ուրիշ արձաններ բնական մեծութեամբ զետեղեալ են արձանին վարի կողմը, Մաքսիմիլիան Տաւն՝ Բոլլէնի յաղթողը, Լաւտոն զոր Լիսեի իշխանը Պատերազմի Աստուած կոչած է, Դրաւն և Խէունհովէլլեր։ Զորեքին մարտիկք յիշատակարանի չորս անկիւնը զետեղուած են ձիերու վրայ։ Աստնցմէ զատ կան արոյրէ արձաններ Մարի-Թերէզի ժամանակին գլխաւոր մարդոց, զինուորական, կառավարչաց, արուեստագիտաց, գիտնականաց որոնք աջակից եղած են մեծանուն կայսրուհւոյն երկարամեայ իշխանութեան փայլին։ Ասոնց ամենը չորս խումբ կը կազմեն և կը բոլորին շուրջ մայր արձանին։ Այս արձաններուն մէջ բաղաքականութեան համար կայ իշխան Քաունից, պատերազմի համար Զօրավար Լիշլենթայն, արդարութեան համար բարեկարգիչ իշխան Հաւկզից, գիտութեան և արուեստից համար անուանի բժիշկն Վան Սուիդէն։ Այս վերջին խումբին մէջ կը տեսնուին Կլիւքի և մանուկ Մոցարդի պատկերներ։

Սոյն նշանաւոր յիշատակարանին հեղինակն է Զուսպաչ քանդակագործը՝ որ 1875ին կատարուած մրցման ժամանակ ընտրուեցաւ իբրեւ արժանաւորագոյն զայն գործադրելու։ Արձանին վրայ կը տեսնուին միայն հետեւեալ գիրերը։ մէկ կողմն վրայ, Մարիէ Թերէզ և միւս կողմն վրայ, Կանգնեալ է Ֆրանսուա-Յոզէֆի 1888ին։

Մայիս 13էն ի վեր Վիէննացիք չեն կշտանար իրենց անման կայսրուհւոյն յիշատակարանը դիտելէ. առաւ իրիկուն, գիշեր ցերեկ բազմութիւն մը կը տեսնուի խռնուած զոյգ մուսէոններու մէջտեղ գտնուող հրապարակին վրայ ուր կ'երթան գոգցես պաշտել դնա և երկրպագանել։ Ֆրանսուա Յոզէֆ կայսրն ալ թերեւս անոր համար իւր պալատէն դէմ գանգնել տուաւ զայս արձան որ ամեն ժամ յիշէ զայն տեսնելով իւր մեծափառ նախորդուհին, որ Աւստրիոյ պատմութեան ոսկեզօծ էջերը գրաւած է իրաւամբ։

* * *

Այս օրեր հակահրէական ուժգին մարտ մը կը մղուի երեսփոխանի մը դատապարտութեան առթիւ։ Աշխատելիք տեղեկացուցած է անուշտ թէպէտ անուն նշանաւոր լրագրին խմբագրապետին կերած ծեծն երեսփոխան Շնէբերի կողմէն։ Յետ դատապարտութեան չորս ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած էր այս կատաղի երեսփոխան։ Սակայն Աւստրիացիք կը բողոքեն այս վճռոյն դէմ։ Հրեայք առաւել քան այլուր ատելի են ասա, քանզի սեղանաւորութիւն, հասութառութիւն, լրագրութիւն, վերջապէս բոլոր մեծ ձեռնարկութիւնք Հրէից ձեռքն են։ Սակայն դժբաղդաբար թուլամորթ Աւստրիացիք չպիտի կրնան հրեական հեղեղին առջեւ թումբ բաշել։ Հրէութիւնը մի այնպիսի ոգի է որ, չնայելով մեր բոլոր փութաջանութեան, կը թափանցէ ի ներքս ի մեզ ի կատար հանելու իւր աւերիչ ազդեցութիւնն։ Յոյժ զօրաւոր պէտք է լինիլ չեղոքացնելու համար նորա դիմացկուն սերմերը։

* * *

Քանի մը խօսք ալ Վիէննայի բժշկութեան մասին։ Մեր մէջ այնպիսի գաղափար մը տարածուած է որ Վիէննայի բժշկական համալսարանն առաջին կարգը կը գրաւէ եւրոպական համալսարանաց մէջ։ Ես չպիտի աշխատիմ բնաւ չբերելու այս կարծիքը. այլ պիտի պատմեմ միայն տեսածս։

Վիէննայի բժշկական համալսարանը բաժնուած է երկու մասի. մին բուն Իւնիվէրսիթէն է ուր բժշկութենէն զատ աստուածաբանութիւն, իրաւագիտութիւն ևն ալ կ'ուսուցուին և ուր բժշկութեան տեսական մասերը միայն կ'աւանդուին, և միւսն ալ Ընդհանուր Հիւանդանոց կոչուածն է ուր գործնականը կ'ուսուցուի։ Սակայն այս վերջին մասն է ամենէն ուշագրաւը, որում կը պարտի Վիէննայի բժշկութիւնն իւր բոլոր համբաւը։

Մտնենք հռչակաւոր Պիլրոթի դասախօսած ամփիթատրոնը։ Աւասիկ հրոկայ ծերունի մը, երկայն սպիտակ մօրուքով և բաւական համակրելի դէմքով։ Պիլրոթի հրեայ չէ, այս ալ նորա յԱւստրիա սիրուելուն օգնական պատճառներէն մին է։ Ամփիթատրոնն ընդարձակ չէ, ձեղունները բաւական բարձր չեն, հոծ բազմութիւն մը կայ ուսանողաց, այնպէս որ ազատ չունչ առնուլ կարելի չէ։ Շատ կը նեղուինք, թէեւ դուրսի օդը տաք չէ, և թեւ անձկութեամբ կը լսենք անուանի վիրաբոյժը։ Դժբաղդաբար ձայնը ուժով չելլար; այնպէս որ բարձր կամ բիչ մը հեռու կեցողները չեն լսեր։ Գործողութիւն մը կը կատարուի, սակայն «ասիստանները» (օգնական-դասատու) յամենուստ պաշարած են փուանդը, որ անոնք բազմաթիւ են և ուսանողներէն աւելի հետաքրքիր գործողութիւնը դիտելու կամ Պիլրոթի օգնելու հաճոյքը վայելելու։ Մինչ հիւանդ մը պառկեցուցած կ'անդամատեն, ուրիշ հիւանդ մ'ալ կը բերեն անոր բովը կը պառկեցնեն ուրիշ գործողութիւն մը կատարելու համար, Սակայն ինչ խրոց... խելքը գլուխը մարդ մը բերել իւր մի ընկերին բով զոր կը խողխողեն և ըսել կերպիւ իւրք թէ զրեկ ալ այսպէս պիտի ընեն, Ի՛ վիեննայի դպրոցն այսպիսի բաներու վրայ երբէք չմտածեր, և անշուշտ կը խորհի թէ այն որ խոցի խօսքը կ'ընէ, բժիշկ կամ հիւանդ ըլլալու չէ։ Ցաւտնի բան է որ երբեմն մարդ վախէն ալ կը մեռնի. անոր համար մինչեւ իսկ վոբրիկ գործողութիւն մը ըրած ժամանակին գործիքները հիւանդէն կը պահուին որպէս զի չյուզուի։ Սակայն ոչ գիտէ, թերեւս Վիեննայի կլիմայն ուրիշ կերպ է, կամ Վիեննայի ժողովուրդը վարժուած է այս տեսակ բաներու։

Խեղճ հայրենակից մը որ հոս բերուած էր վիրաբուժական գործողութեան մը համար, Պիլրոթի դանակին ներքեւ մահաբեր վիճակի մը հասած էր։ հիւանդին ամուսինն երբ լալագին կը հարցուներ թէ ինչ պիտի ըլլար գործողութեան վախճանը, սա պատասխանը կ'ընդունէր. «սակայն, տիկին, փութացէք վճարելու։»—Իրողութիւն մ'ալ զոր ականատես հայ ուսանող մը պատմեց։ Պիլրոթի կնոջ մը փորը ճեղքած էր և ինչ ինչ անդամները դուրս հանած էր։ գործողութիւնը դեռ չաւարտած, մէկ կողմ բաշուած էր քիչ մը հանգիստ առնելու և այս միջոցին կը հարցուներ օգնականաց բարձրաձայն և պաղարիւնութեամբ մը։ «Դեռ չմեռա՞։»

Աւասիկ նմանչներ Վիեննայի բժշկութեան բարոյականին՝ որում ենթակայ է մեծամասնութիւնը։ Այլ ևս չկան գրեթէ Առլդի նման ուսուցիչներ՝ որոց բարեհամբոյր և ազնիւ բնաւորութիւնն օրհնութեամբ կը յիշուի ամենուն բերանը։

Սակայն Վիեննայի դպրոցն ընչաքաղցութիւնն այն աստիճան հաստատած է որ կարելի չէ առանց զզուանքի դուրս ելլել անտի։ Մեր հայրենակիցներէն հմուտ մասնագէտ մը որ ի Բարիզ ուսանելէ ետք փափաքած էր հոս ալ հանդիպիլ և բիչ մը ժամանակ հետեւիլ Վիեննայի դպրոցին ալ, հակառակ իւր բերած յանձնարարականներուն ցուրտ ընդունելութիւն մը միայն գտաւ մինչեւ որ վճարեց քանի մը ոսկիներ՝ զորս ուսուցիչը կը գրպանեն։ Ուրիշ բժիշկ մը, Կ. Պոլսեցի, երբ առաջին անգամ մտաւ դասարան մը, քանի մը հոգի մէկէն պաչարեցին զինքը վճարել տալու համար ուսուցչական տուրքը։ Եւ սակայն մեր հայրենակիցն երկու տարի աշակերտած էր Ֆրանսացի մեծանուն մասնագէտի մը առանց բնաւ վճարելու։ Ինչ անհուն տարբերութիւն ատարիական գծուծ արծաթասիրութեան և ֆրանսական ազնիւ վեհանձնութեան մէջ, եւ միթէ Ֆրանսացիք յետադիմա՞ծ են որ և է ճիւղի մէջ։ Պիլրոթի և համախոհք ի՛նչ նախատինք ալ ժայթքեն ֆրանսական դպրոցին դէմ, սա պիտի մնայ յաւիտեան ճիւղ կուռք մը բոլոր անոնց համար՝ որոնք գիտութեան

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՂԹ

Առ Պատուելի Դիւան Կեդրոն. Գործ. Ժողովոյ

(Շար. անցեալ համարէն)

«Եվ որ տեր է գաստիարակութեան, կարէ փոխել աշխարհի կերպարանքն»

ԼԱՅՊՆԻՑ

Ազգային տագնապալից օրերու մէջ, քանի՞ հիանալի է տեսնել Տիկնայն՝ այն փափաքանք հայոց աշխարհին, որք կամակար թողլով իւրեանց զարգուց պճնանքն ու հանդերձանք, ծաղիկն ու ծիրանին, զուարթ իւղն ու օշան, համիւ խահանքն ու խորտիկ, ցնծալից առագասն ու սրակասն, ոսկեգրքոյկ եղուէլի սիրաչարժ բարբառով «Առաւցան զկանայի տկարութիւն, և եղեն արուք առաքինիք ի հոգեւոր պատերազմին»։

Հայ կինն, անցելոյն փառաց և աղուոց մէջ, անայլայլակ պահեց յաւէտ սոյն առաքինութեան ոգին, և երբէք չուեցաւ Դրուագաւորներու և Ապաստներու ժամանակին անարգ հանդգնակատարութիւնն ու ապականեալ կենցաղն։ Ընտանեկան յարկին իբրեւ մի ճշմարիտ թերափ, պահպանեց բարքն ազգին և աւանդապահ եղաւ մայրենի լեզուին, այն անհնար օտարոտի աղմաղուր բարբառոց մէջ որք զինքն կը շրջապատէին։ Իւր որդւոց հոգւոյն խորն արծարծեց մինչտ ազգային կրօնի սէրն, հաւատար սիրոյ հայրենեաց, և հակառակ փր կոչկոճեալ կենաց անսահման վիճտրուն, նախամեծար ընտրեց խոնարհ գաշտն հայրենի քան չքեղ քաղաքներն օտարին, և այնպիսի ընտանութեամբ ոգեխառնեալ կապուեցաւ իւր նախնեաց երկրին, զի ամուսնոյ սէրն իսկ գուն ուրեք կարդացաւ անկնատել զնա բանի իւր հայրենիքէն, գաղթելու համար դէպ ի հեռաւոր ափունք։

Դարերու ընթացքն մէջ մեր ազգային կենաց ու բարուց նկարագիրն այնքան նրուազ ուսումնասիրութեան առարկայ եղած է, զի առհասարակ կը կարծեմք, թէ հայ կինն կարի անշուք հետքեր միայն թողած է իւր ճանապարհին վրայ, և թէ իւր փառքն կը նսեմանայ բաղդատմամբ օտարազգի մեծանուն և հոյակապ կանանց, որոց սխրագործութիւններով կը հիանամք և անդուլ կը յեղեղեմք նոցա կենցաղն ու անուն։ Բայց հայ պատմութիւն նուազ կը հաշուէ միթէ իւր մէջ գերընտիր կանանց օրինակներ, միթէ քան Վէտուրիա, քան Կուռնելիա, քան Եգերիա աւելի փառելի ու պաշտելի չենն մեր խոհեմազարդ Տիգրանուհիներ, յիսուսանուէր Սանդուխտներ, հայրենասէր Սահականոյշներ, առաքինի Շուշաններ, ազիարհաչէն Կատարմիդէներ, քաջակորով Կարինէի համանման հայ տարազներ, որք եղան մայր ամենայն զարատութեանց և իւրեանց գործունէութեամբն ու հանճարով փառազարդեցին հայկական տարեգրոց էջեր։

Կը տեսնենք, հինգերորդ դարուն մէջ, քաջասատիկի Տիկինն Զուիլ, ամուսին Մեծին Վարդանայ Հմայեակ եղբօր, և մայր հռչակաւոր Մամիկոնեան Վահանայ, զի ինքնին իւր ձեռօք կը սնուցանէ իւր զաւակներն առաքինեաց ոգեղով, կը հրահանգէ զայնս իմաստութեամբ և ուսմամբ, և Դաւզար Փարպեցւոյն վկայութեամբ, «Եղեւ կինն անուանի, առաւելեալ ամենայն լաւ և մտաւոր մասամբք յամենայն կանայս Հայաստան աշխարհի»։

Ութերորդ դարուն մէջ, կ'երեւին զոյգ մի նրբասիրտ ու նրբազգած բնտրի հոգիներ, Խոսրովիդուխտ և Սահակադուխտ, երկուքն ալ վշտահար, երկուքն ալ քնարահար, երկուքն ալ երամիշտ ու երգահան, հրեշտականման ոգանարար, սրբազան գպրլաք հայոց եկեղեցւոյն, յիսուսասէր մուզայքն հայկոնիք, որք գերազանցեցին հիլլենուհին Սափով, և իւրեանց ասատուծերգակ սաղմոսարանին գոտրիկ մրմունջներուն հետ, նախնի հայ կանանց գրականութեան փառքն անմահացուցին հայկական եկեղեցւոյ մէջ։

Խոսրովիդուխտ, քոյր այգեւէտ ու գինաւէտ Գողթնեաց իշխանին Վահանայ, տրխրանուագ կը հնչեցուցնէ Գողթան քամբիկան ֆոռաստէ, եւ իւր սիրատարփ եղբօր նահատակութիւնն կ'երգէրգէ, ըստ աւանդութեան, ինքնին յօրինելով հրաշակիւս չարակաղն այն, սրատաճմիկ գեղգեղեալ ոգերգութեամբ։ «Զարհանալի է ինձ քան զ երգս երաժշտական ձայնս ողոց քոց հնչմունք, ո՛վ երանելի Տէր ը Վահան, Գողթնեացն իշխեցող . . .»

Իսկ Սահակադուխտ, քոյր մեծիմաստ Ստեփաննոսի եպիսկոպոսին Սիւնեաց, Գառնոյ ձորակին հովանոն մենարանաց մէջ, իւր մեղրաշունչ բերանոյն և անման տաւղին քաղցրիկ աւանդներով, ինչպէս կ'ըսէ Ալիշան, կ'ուսուցանէր և կը երգէր բազում հոգեւոր երգեր, կցուրդներ, մեղեդիներ, որոց մէջ ցայսօր անկորուստ մնացած է ստեղի չարականն, «Սրբուհի Մարիամ, տիսոր ոսկի եւ տասանակ կատարանաց, որ զի վերուստ զհայն կենաց սպարգեւեցեր քաղցեալ բնութեանս . . . .»

Անմոռանալի է նոյնպէս, տասներորդ դարուն, Աշխարհատիկին հայոց Խոսրովանոյշ, բամբիկն Աշոտ ողորմածի, որ իւր գոլովաշէտ սիրովն ու անսահման կարեկցութեամբ առ թշուառս, հանդիսացաւ անզուգական մայր գթութեան հայրենեաց, և իւր ազատասէր գեղեցիկ բուսոյ բարուց լծորդելով միտք իմաստասէր, իբրեւ անմահ յիշատակարան իւր փառաց, կանգնեց, Զորագետի մէջ, հոյակապ և պայծառ շինուածով կրկին վարդապետարաններն Հաղբատու եւ Սանահնի, ուր ներքին եւ արտաքին ուսմանց կրթութեամբ հռչակուեցան անուանի Արեւելեան Վարդապետք, աննման ախոյեանք Ուղիղութեան, եւ հաստատիմ պահապանք հայրենի աւանդութեանց։

Ռուբինեանց հարստութեան ժամանակ, երեքտասներորդ դարուն, ծաղկեցաւ ու փայլեցաւ լատինական ոյսմներու ու փուշերու մէջ ընորհագեղ ու սրտակաթ ծաղիկ մի, ծիրանածին զշիոյն հայոց Զապէլ, որ ոչ միայն մասնաւոր սիրով կը հետեւէր իւր ժամանակին ուսմանց եւ գիտութեանց, այլ նոյնպէս մեծապարգեւ կը մեծարէր ուսումնականներն, ձեռնտու էր գրասիրաց եւ գիտնոց, իւր անձնական ծախիւք դասատարակել կուտար ուշիմ ու զգօն պատանիներ, եւ իւր ողորմութեան նարժանան գործոց մէջ իւր չքնաղ սրտին անջինջ ու անգին յիշատակ թողուց իւր մեծագործ դաստակերտն, Հիւսդանոցն Սսոյ։

Այն չնաչխարհիկ վանք կանոց օրինակներ որոց չարքն կարելի էր յանկուսն երկարել, եթէ ուզէինք խոսորել մեր նպատակէն, մեր պատմութեան հորիզոնին վերայ փայլող մէն մի աստղեր են ոսկեշղջոյլ որ կը յիշեցուցնեն մեզ հին ժամանակներու հայ կնոջ ազգաշէն մեծագործութեան ոգին, բանասիրութեան ընտիր ճաշակն, կրթութեան անձնուէր փայթն, և ցոյց կուտան այն գեղեցիկ շաւիղ, ուստ պէտք է հետեւող լինին յաւէտ ազնուական բողոջք ազնուագոյն ծնողաց։

Ահաւասիկ Ազգանուէր Տիկնայք եւ Օրիորդք հայոց, ահաւասիկ կնոջ ընդհանուր դերը մարդկութեան մէջ, իւր փառաւոր անցեալն մ'ը պատմութեան մէջ եւ իւր պարտուց կիրառութեան ուղիղ ճանապարհ։ Ներկային մէջ, Ինչպէս ուրեմն չ'երգնուիլ, երբ մեր նախածնող անմահ մայրերուն ու քոյրերուն առաքինութիւններ կը տեսնենք ի մեզ գեղածաղիկ վերընձիւղեալ, ինչպէս համակիր եւ ձեռնտու չ'լինել Ձեր լուսնորոգ ընկերութեան, երբ ինքնայորդոր կը զգոյք ձեր պարտքն եւ իրաւամիտ անձնուիրութեամբ կը նկրտիք զայն ի գլուխ հանել. որ ազգասէր միտք կարող է երբէք իրարկել ձեր զարմանագործ միաբանութեան զօրք խզելու, երբ ամեն ժամանակ աւելի հարկ է աւագ աչօք չուրջ հալիլ։

Ամեն դար ունի իւր մասնաւոր պէտքեր, իւր մասնաւոր պահանջներ, ոչ ծնունդ կ'առնուն մեր ներքին բնական ձգտումներէ, մեզ նպաստաւոր կամ հակառակ արտաքին ազդեցութիւններէ, և թէեւ կուտան մեր գործունէութեան, անը դնատ ժղելով զնեզ յառաջ։ Նախապատմական ժամանակաց մէջ, մարդ իւր սննդեան պիտոյքն հայթայթելու, և անձնական պաշտպանութեան պէտքն հոգալու բուռն և տաժանելի աշխատութեան դատապարտուած էր, միշտ կուռ առ կուռ ոգորելով այն վիթխարի անասնոց հետ որք զինքն կը շրջապատէին. քաղցն ու հրէշն յարաժամ կ'ըսպառնային նմա։ և մեք այժմ կ'զարմանանք, տեսնելով ակներեւ, զի մարդ, հակառակ իւր տկարութեան, կարաց ոչ միայն ապրել և իւր գոյութիւն ժամանակարել, այլ նուաճել եւս այն ամենի անասուններ և զայնս իւր օգտին ծառայեցուցանել. . . . Նախնական սոյն տարրին պէտքերուն յաջորդած են այսօր աւելի բարձրագոյն պէտքեր, իմացական, բարոյական, տնտեսական, որոց գոհացում տալու անփութութիւնն աւելի մահարեր է մարդկոյց, քան որչափ չեն բնութեան ձեռամբ գործեալ պատուհասներ։

Պիտոյից մեծութեան պէտք է հասնիմատ դարմանին մեծութիւն, և ուր միութիւն կայ շահերու, անդ հարկ է նաև միութիւն գործողութեան, որով միայն կարելի է ստանալ ապահով և լաւագոյն յաջողուած։ Ընկերութեանց մասկ հաստատուն հիմն ու խարիսխն է համերաշխութեան ոգին որ կը պահպանէ ժողովրդոց կեանքն ու գոյութիւն, կուտայ ծնունդ ամեն բարգաւաճութեան, զօրութիւն ամեն տարրութեան, յաջորդ ամեն պիտոյից, և ելեկտրական հրաշագործ մի թելի նման, կը մերձեցունէ և իմի կը լծորդէ անհուն անջրպետներու տարածութեան վերայ ցրուեալ և անհատական անհուն շահերով բաժանեալ ընկերութեան մի բոլոր անդամներ։

Սոյն համերաշխութեան ոգւոյն մի գեղեցիկ երեւոյթն է հաստատութիւն Ազգանուէր-Հայուհեաց, որք հեռատես մտածմամբ հաւաքական գործունէութեան բիւր օգուտներն հաշուելով, հայ կանանց ընկերակցութեան առաջին հիմնաքարը վերադրեցին, և իւրեանց անդրդուելի միութեամբ, գերազանց օրինակն ընծայեցին։

Ո՛չ գործոյն ընդարձակութենէն վհատեցան այդ փափկասիրտ Ազնուհիներ, և ոչ ձեռնարկութեան դժուարութիւններէն ընկրկեցան երբէք. զգացին, թէ պարտաւորութիւն մ'ունին յօժարակամ հեզանդեցան պարտուց ձայնին. էջիշեցին բնաւ իւրեանց ընտանի ընչքանքն ու փայփայանք, իւրեանց սիրտ փակեցին մարմնական անձնդիւր կարեաց, և ահա օրիորդներ որք վարժ կը թուէին միայն յոսն ի մատին նագելու, մայրեր որոց գոգքես իւրեանց որդւոց աղաղատանք միայն էր ծանօթ, և տիկիններ որք իւրեանց դարպասներու խորշն անյիշատակ կ'պաւերէին, նոր ճառապայթ մի փայլատակեցաւ իւրեանց դիմաց վերայ, և մութեան ու սիրոյ վսեմ գրգռմն ի ճակատ, ձայն տալով խրախուսեցին, միացան, եղբայրացան, ոգի ընդ ոգի խառնեցին քաղաքացի ու պաշտեցի քոյրեր, և անձնիւր ոք զոհելով մին իւր փեղոյրէն, միւսն իւր խորտիկէն ու ամենքն իւրեանց հանդերձներէն, գթած Սամարացիներ եղան եւ նոքա, «Մանուկ մայրեր ծնան ծերոց հրապարակներ, և նորատի կուսանք երկնեցին ողջոյն սերունդներ։»

Ամենուրեք կը գտնուին պատուոյ անընդունակ, չահու եւ եւթ անձնատուր անարդ հոգիներ, որք չկամին հաւատալ անձնուիրութեան, և Բրուտոսի նման կը գոչեն. «Առաքինութիւն, լոկ անուն մ'ես դու»։ Բայց Հայուհեաց ընկերութիւն յոյժ բարձր է յուսարեկ ու շահախնդիր հոգիներու տրկար տեսութենէն. արդէն իւր կողմն է հասարակաց կարծիքն, ազգին ողջախոհուրդ մեծամասնութեան դատաստանն, յորմէ պարտին ան ածել նոքա, որք մարմնաջ ոգեթ նէգարէթիկ կէօնտէրիլէֆէք տիր։

Տօքտորէնէ.—Մէվտատը սապագատէ մուհարրէր օլան մուամէլաթ իճրա օլունարգատան սոնրա, Ամալիյէ նէգարէթինտէն կէօնտէրիլէֆէք իլտիմասարին վիբուատիւ տէկին իլամա սահիպի եէպտիսէ պուլունմագ իւզրէ ցինճի մատատէ պէյան օլունան բէյտ տրոյ իլէ Տէբսատէթատէ թիճարէթ նէգարէթինէն վէ թաշրալարտա մէմիսար իտարէ թարաֆարընտան մէմհուր պիր գրթա մուտագատի իլտուխասէր իթա օլունմագ տրր։

Օնա՝ նը Տոպրէ.—Սէգիրճնճի մատատէ Ամալիյէ նէգարէթինէ կէօնտէրիլէֆէկի կէօսթէրիլէն նիշանէնէ վէ գայտրն պիր սուրէթի վարի վիրսէթի թարաֆընտան իւթ չը գամագ բօսթա իլէ իրսալ օլունմագ վէ էվրադը մէգբիւրէ նէգարէթը միշարիանկէյէ տատէ տարի գայտ վէ հրթիզ օլունուլ նիհայէթի պիր այ գարֆընտա մուճիպինճէ մաթպուտ պիր գրթա իլտուխասէրը իլամ մահալինէ կյսալ գրընմագ տրր։

(Մնացեալը Վ-ը)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ այս օրէն սկսեալ ամեն օր, ժամ 10էն 3½ (Ը. Ե.), կրնայ Արեւելեան երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան համար բառսէներ գնել Օսմ. կայսերական Պանքայէն ի Դպրեվանք։ 1532

ՏՕՔԹԷՕՐ ՋՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շեւլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վարեմի ներքին բժիշկ Հիսնի եւ Սէնդ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թոքախից ոգամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ա. Կանջի, Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ էլեկտրական դարմանաց, այցելութիւնը կը դադրի առաւօտեան (ժամ 10էն 1) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթի թիւ 73, կէս օրէն վերջ ի Ազատալ Պահկէ գարու Մէրհամէթճեան դեղարանն։ 18։ 1518 35—40

ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌԵԼ

ՇԱՏ ՎԱՃԱՌԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աւասիկ այն գրութիւնը զոր ընդունած է արանց և տղայոց համար պատրաստ հանդերձեղէնաց մեծ վաճառատունն

Ο ԳՐՈՒԱՍԱՆ

AU CROISSANT

9½, Եւրոպէք Գալատրրըմ, 9½

Վոյվոտայի դիմաց։

Այս վաճառատուն, որ հետզհետէ ահագին տարածութիւն մը կ'առնու, որուն պատճառն է իւր հագուստներուն վայելչութիւնն և դիմացկունութիւնն, այս տարի իւր հագուստներն ի վաճառ հանած է այնպան զեղչեալ գներով որ իւր մրցակիցներն անդամ աքանչացած են։ Ցիրեալ տան մէջ այցելութիւն մը կը բռնէ հանրութեան համար ամենուն թերահաւատները։

1506

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՍ

7—8 ՀԱՅՃՅՕՐՈՒՕ ՇՈՒԿԱՅԻՆ ՄԷՋ 7—8 ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ

Յառաջիկայ երկուշաբթի 9 21 Մայիս 1888 եւ յաջորդ օրերն։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ԵՂԱՆԱԿԻՍ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՒՍՈՒ ԲԱՑԱՌԱԿԱՆ ԶԱՓԱՒՈՐԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

Աւելորդ է ըսել որ Լուվրի վաճառատունը ցուցահանդէսին գրուած վաճառքներն դեռ նոր հասած են Բարիզէն և վերջին նորաձեւութեան կը վերաբերին, և կը բաղկանան հետեւեալներէն։ Մեծաբեստ Ղէներ, Ձերմակեղէններ, Ֆոլվար, Պիտնալիսն, Կրէնատին, Մոնարշ, Զարդարուն Կերպասներ, Մեծ Քանակութեամբ Կտաւի, Պաթիստաձի եւ Զեփիրի Նոր Բերք Կերպասներ, գեղեցիկ քօսթիւմներ։ Ի մի բան ինչ որ ամենուսան արդուզարդից կը վերաբերի։ Սպիտակ և գունաւոր ասեղնագործութիւնք հագուստներու, հոլանոցներու, հողմանոցներու եւայլնի համար։

Ձոխ ամբողջութիւն մը հագուստի եւայլնի վերաբերեալ զարդուց, որոնց մասնագիտութիւնն ունին Լուվրի վաճառատունը։

Աշխարհիս ոչ ոք Պատ. Հասարակութիւնը պիտի փափաքայ այցելել մեր ցուցահանդէսը և գնել վաճառքներ ամենեւ ճաշակաւ մ'և դիտութեամբ։

3. Դ. փափաքելով միշտ գոհանալ մեր մեծարգոյ յաճախորդներն կը ծանուցանենք իրենց որ ցուցահանդէսի տեւողութեան միջոցին, բաց ի չափաւորեալ գիներէն, 10 առ % զեղչ մ'ևս պիտի լինի 100 դրշ. են չեր գնուած ապրանաց վրայ։

3—13 1787 Ն. ԹԻՊԷՐԻՈՒՍ ԵՒ ԸՆԿ.

Կոստանդնուպոլիս, 1/15 Մայիս 1888

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՆԴՈՒՈ

(ՕԹԷԼ Տ'ԷՕՌՕԲ)

Ի ՊՐՈՒՍԱ ԶԵԳԻՐՆԵՐ

Այս պանդուկն ամեն պատրաստութիւն տեսած է որպէս զի անդ յաճախողք ամեն տարիներէ աւելի հաճագամ կերակուր և լաւ անկողիններ գտնեն։ Պանդուկը պիտի բացուի ապրիլ 15ին և յաճախողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի լինին։ Կը ծանուցուի նաեւ թէ ծծմբային ջուրի «պանեաներ» պիտի պատրաստուին պէտք ունեցողներուն։

8—8 1710 ԲԷՐԹԻԿ ՏՕՂԲԱՄԱՃԵԱՆ

ՏՈՔԹՈՐ ԱՍԼԱՆ

ՍՏԱՄՓՈՒԼԻ ԵՒ ԱՂԵՒՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Խորհրդակցութիւնը ամեն օր

Ժամ 3 էն 10

428, Մեծ Փողոց Բերայի

Ռուսական դեսպանատան դիմաց

1550 29—40

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Երգագ վէ հաթապ անպարլարը իւչիւն ալինաճագ իբի նէվ սապան վէ նիւգասթլ մատէն քէսմիւրիւնին միւնագասարնա պաշլանաճաղընտան թաղիպ օլանլարը պէհէր բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլերի Խաղինէի Խասսաի Շահանէյէ միւրաճաաթի իլլէմէլերի ի լան օլունուր։

5 մայիս 304

1497 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Շամը չէրիգ վէ միւլհագաթընտա պուլունան ասաքիրի չահանէ իչիւն մահալինճէ միւնագասարա վազ օլունան բուզէրը սատէնին պէհէր գըյէսի տէօրթ եիւզ սէքսէն վէ սօղանըն տարի պէհէր գըյէսի էկիրմի ֆիյաթլարէ մահալի թալիզի էօհտէսինտէ օլուպ մահ հալը բուսմինն օն տոգուզընճը փէնչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարընը լէվազիմաթ տարիբէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

1771

8 մայիս 1888 1—3

Նո. 4

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Պիղատա պուլունան ասաքիրի չահանէ նանը մուայէնաթը իչուն միւնագասարա գօնուլան օն սէքիզ պին աթիք քիլէ հընթանընն մահը հալը բուսմինն օն իքինճի փէնչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարընը լէվազիմաթը ուժուսիյէ տարիբէսինէ միւբաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

8 մայիս 1888 1772

Նո. 5 1—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Նէֆսի Շգօտարատա պուլունան վէ սունուֆը միւխթէլիֆէի ասկէրիյէ իտարէլէրի իչիւն մահալինճէ միւնագասարա գօնուլան.

Բուզէնը սատէնին պէհէր գըյէսի տէօրթ եիւզ.

Կիւշթին՝ եիւզ օն.

Շաբրին՝ օթուզ սէքիզ.

Շէքէրին՝ եիւզ եէրմի.

Ֆասուլեանընն՝ էլլի պէշ.

Բուղէնը զէյթին՝ իբի եիւզ.

Սաբրայէթին՝ տէօրթ եիւզ.

Սօղանընն՝ եիրմի պէշ.

Զէյթունընն՝ եիւզ ալթմըշ.

Բազագը իւզիւմին՝ եիւզ եէրմի.

Սապօնընն՝ եիւզ էլլի.

Թուզընն՝ եէրմի սէքիզ.

Սիրքէչինին՝ գըրգ.

Կաղընն՝ ալթմըշ պէշ.

Հաթապընն՝ տէօրթ.

Քէօմիւրին՝ օն իչ բարա ֆիյաթլէրէ օրա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսին եէրմի սէքիզինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարընը լէվազիմաթը ուժուսիյէ տարիբէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

10 մայիս 1888 1773

Նո. 6 1—3

Ռուբինեանց հարստութեան ժամանակ, երեքտասներորդ դարուն, ծաղկեցաւ ու փայլեցաւ լատինական ոյսմներու ու փուշերու մէջ ընորհագեղ ու սրտակաթ ծաղիկ մի, ծիրանածին զշիոյն հայոց Զապէլ, որ ոչ միայն մասնաւոր սիրով կը հետեւէր իւր ժամանակին ուսմանց եւ գիտութեանց, այլ նոյնպէս մեծապարգեւ կը մեծարէր ուսումնականներն, ձեռնտու էր գրասիրաց եւ գիտնոց, իւր անձնական ծախիւք դասատարակել կուտար ուշիմ ու զգօն պատանիներ, եւ իւր ողորմութեան նարժանան գործոց մէջ իւր չքնաղ սրտին անջինջ ու անգին յիշատակ թողուց իւր մեծագործ դաստակերտն, Հիւանդանոցն Սսոյ։

Սոյն չնաչխարհիկ վանք կանոց օրինակներ որոց չարքն կարելի էր յանկուսն երկարել, եթէ ուզէինք խոսորել մեր նպատակէն, մեր պատմութեան հորիզոնին վերայ փայլող մէն մի աստղեր են ոսկեշղջոյլ որ կը յիշեցուցնեն մեզ հին ժամանակներու հայ կնոջ ազգաշէն մեծագործութեան ոգին, բանասիրութեան ընտիր ճաշակն, կրթութեան անձնուէր փայթն, և ցոյց կուտան այն գեղեցիկ շաւիղ, ուստ պէտք է հետեւող լինին յաւէտ ազնուական բողոջք ազնուագոյն ծնողաց։

Ահաւասիկ Ազգանուէր Տիկնայք եւ Օրիորդք հայոց, ահաւասիկ կնոջ ընդհանուր դերը մարդկութեան մէջ, իւր փառաւոր անցեալն մ'ը պատմութեան մէջ եւ իւր պարտուց կիրառութեան ուղիղ ճանապարհ։ Ներկային մէջ, Ինչպէս ուրեմն չ'երգնուիլ, երբ մեր նախածնող անմահ մայրերուն ու քոյրերուն առաքինութիւններ կը տեսնենք ի մեզ գեղածաղիկ վերընձիւղեալ, ինչպէս համակիր եւ ձեռնտու չ'լինել Ձեր լուսնորոգ ընկերութեան, երբ ինքնայորդոր կը զգոյք ձեր պարտքն եւ իրաւամիտ անձնուիրութեամբ կը նկրտիք զայն ի գլուխ հանել. որ ազգասէր միտք կարող է երբէք իրարկել ձեր զարմանագործ միաբանութեան զօրք խզելու, երբ ամեն ժամանակ աւելի հարկ է աւագ աչօք չուրջ հալիլ։

Ամեն դար ունի իւր մասնաւոր պէտքեր, իւր մասնաւոր պահանջներ, ոչ ծնունդ կ'առնուն մեր ներքին բնական ձգտումներէ, մեզ նպաստաւոր կամ հակառակ արտաքին ազդեցութիւններէ, և թէեւ կուտան մեր գործունէութեան, անը դնատ ժղելով զնեզ յառաջ։ Նախապատմական ժամանակաց մէջ, մարդ իւր սննդեան պիտոյքն հայթայթելու, և անձնական պաշտպանութեան պէտքն հոգալու բուռն և տաժանելի աշխատութեան դատապարտուած էր, միշտ կուռ առ կուռ ոգորելով այն վիթխարի անասնոց հետ որք զինքն կը շրջապատէին. քաղցն ու հրէշն յարաժամ կ'ըսպառնային նմա։ և մեք այժմ կ'զարմանանք, տեսնելով ակներեւ, զի մարդ, հակառակ իւր տկարութեան, կարաց ոչ միայն ապրել և իւր գոյութիւն ժամանակարել, այլ նուաճել եւս այն ամենի անասուններ և զայնս իւր օգտին ծառայեցուցանել. . . . Նախնական սոյն տարրին պէտքերուն յաջորդած են այսօր աւելի բարձրագոյն պէտքեր, իմացական, բարոյական, տնտեսական, որոց գոհացում տալու անփութութիւնն աւելի մահարեր է մարդկոյց, քան որչափ չեն բնութեան ձեռամբ գործեալ պատուհասներ։

Պիտոյից մեծութեան պէտք է հասնիմատ դարմանին մեծութիւն, և ուր միութիւն կայ շահերու, անդ հարկ է նաև միութիւն գործողութեան, որով միայն կարելի է ստանալ ապահով և լաւագոյն յաջողուած։ Ընկերութեանց մասկ հաստատուն հիմն ու խարիսխն է համերաշխութեան ոգին որ կը պահպանէ ժողովրդոց կեանքն ու գոյութիւն, կուտայ ծնունդ ամեն բարգաւաճութեան, զօրութիւն ամեն տարրութեան, յաջորդ ամեն պիտոյից, և եւ ելեկտրական հրաշագործ մի թելի նման, կը մերձեցունէ և իմի կը լծորդէ անհուն անջրպետներու տարածութեան վերայ ցրուեալ և անհատական անհուն շահերով բաժանեալ ընկերութեան մի բոլոր անդամներ։

Սոյն համերաշխութեան ոգւոյն մի գեղեցիկ երեւոյթն է հաստատութիւն Ազգանուէր-Հայուհեաց, որք հեռատես մտածմամբ հաւաքական գործունէութեան բիւր օգուտներն հաշուելով, հայ կանանց ընկերակցութեան առաջին հիմնաքարը վերադրեցին, և իւրեանց անդրդուելի միութեամբ, գերազանց օրինակն ընծայեցին։

Ո՛չ գործոյն ընդարձակութենէն վհատեցան այդ փափկասիրտ Ազնուհիներ, և ոչ ձեռնարկութեան դժուարութիւններէն ընկրկեցան երբէք. զգացին, թէ պարտաւորութիւն մ'ունին յօժարակամ հեզանդեցան պարտուց ձայնին. էջիշեցին բնաւ իւրեանց ընտանի ընչքանքն ու փայփայանք, իւրեանց սիրտ փակեցին մարմնական անձնդիւր կարեաց, և ահա օրիորդներ որք վարժ կը թուէին միայն յոսն ի մատին նագելու, մայրեր որոց գոգքես իւրեանց որդւոց աղաղատանք միայն էր ծանօթ, և տիկիններ որք իւրեանց դարպասներու խորշն անյիշատակ կ'պաւերէին, նոր ճառապայթ մի փայլատակեցաւ իւրեանց դիմաց վերայ, և մութեան ու սիրոյ վսեմ գրգռմն ի ճակատ, ձայն տալով խրախուսեցին, միացան, եղբայրացան, ոգի ընդ ոգի խառնեցին քաղաքացի ու պաշտեցի քոյրեր, և անձնիւր ոք զոհելով մին իւր փեղոյրէն, միւսն իւր խորտիկէն ու ամենքն իւրեանց հանդերձներէն, գթած Սամարացիներ եղան եւ նոքա, «Մանուկ մայրեր ծնան ծերոց հրապարակներ, և նորատի կուսանք երկնեցին ողջոյն սերունդներ։»

Ամենուրեք կը գտնուին պատուոյ անընդունակ, չահու եւ եւթ անձնատուր անարդ հոգիներ, որք չկամին հաւատալ անձնուիրութեան, և Բրուտոսի նման կը գոչեն. «Առաքինութիւն, լոկ անուն մ'ես դու»։ Բայց Հայուհեաց ընկերութիւն յոյժ բարձր է յուսարեկ ու շահախնդիր հոգիներու տրկար տեսութենէն. արդէն իւր կողմն է հասարակաց կարծիքն, ազգին ողջախոհուրդ մեծամասնութեան դատաստանն, յորմէ պարտին ան ածել նոքա, որք մարմնաջ ոգեթ նէգարէթինէ կէօնտէրիլէֆէք տիր։

Տօքտորէնէ.—Մէվտատը սապագատէ մուհարրէր օլան մուամէլաթ իճրա օլունարգատան սոնրա, Ամալիյէ նէգարէթինտէն կէօնտէրիլէֆէք իլտիմասարին վիբուատիւ տէկին իլամա սահիպի եէպտիսէ պուլունմագ իւզրէ ցինճի մատատէ պէյան օլունան բէյտ տրոյ իլէ Տէբսատէթատէ թիճարէթ նէգարէթինէն վէ թաշրալարտա մէմիսար իտարէ թարաֆարընտան մէմհուր պիր գրթա մուտագատի իլտուխասէր իթա օլունմագ տրր։

Օնա՝ նը Տոպրէ.—Սէգիրճնճի մատատէ Ամալիյէ նէգարէթինէ կէօնտէրիլէֆէկի կէօսթէրիլէն նիշանէնէ վէ գայտրն պիր սուրէթի վարի վիրսէթի թարաֆընտան իւթ չը գամագ բօսթա իլէ իրսալ օլունմագ վէ էվրադը մէգբիւրէ նէգարէթը միշարիանկէյէ տատէ տարի գայտ վէ հրթիզ օլունուլ նիհայէթի պիր այ գարֆընտա մուճիպինճէ մաթպուտ պիր գրթա իլտուխասէրը իլամ մահալինճէ կյսալ գրընմագ տրր։

(Մնացեալը Վ-ը)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ այս օրէն սկսեալ ամեն օր, ժամ 10էն 3½ (Ը. Ե.), կրնայ Արեւելեան երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան համար Բառսէներ գնել Օսմ. կայսերական Պանքայէն ի Դպրեվանք։ 1532

ՏՕՔԹԷՕՐ ՋՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շեւլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վարեմի ներքին բժիշկ Հիսնի եւ Սէնդ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թոքախից ոգամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ա. Կանջի, Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ էլեկտրական դարմանաց, այցելութիւնը կը դադրի առաւօտեան (ժամ 10էն 1) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթի թիւ 73, կէս օրէն վերջ ի Ազատալ Պահկէ գարու Մէրհամէթճեան դեղարանն։ 18։ 1518 35—40

ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌԵԼ

ՇԱՏ ՎԱՃԱՌԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աւասիկ այն գրութիւնը զոր ընդունած է արանց և տղայոց համար պատրաստ հանդերձեղէնաց մեծ վաճառատունն

Ο ԳՐՈՒԱՍԱՆ

AU CROISSANT

9½, Եւրոպէք Գալատրրըմ, 9½

Վոյվոտայի դիմաց։

Այս վաճառատուն, որ հետզհետէ ահագին տարածութիւն մը կ'առնու, որուն պատճառն է իւր հագուստներուն վայելչութիւնն և դիմացկունութիւնն, այս տարի իւր հագուստներն ի վաճառ հանած է այնպան զեղչեալ գներով որ իւր մրցակիցներն անդամ աքանչացած են։ Ցիրեալ տան մէջ այցելութիւն մը կը բռնէ հանրութեան համար ամենուն թերահաւատները։

1506

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Երգագ վէ հաթապ անպարլ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՔԻՐ

Ամէրիգա կէօնիւնտէն Ֆրանսրդ Թագլիսի Իզմիր քէօսէկէսի օն պէր պին պէշ եիւզ քիլօ, պէհէր քիլօսը եէրմի զուրուշ։

Մէղքիւր ճինստէն տապան առտարլըղը էչիւն Իզմիր քէօսէկէսի տօգուզ պին քիլօ, պէհէր քիլօսը եէրմի զուրուշ։

Իզմիր վագթասը օն սէքիզ պին քիլօ, պէհէր քիլօսը եէրմի սէքիզ զուրուշ։

Պէչինճի օրտուի Հիւմայուն իչիւն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մեկզբի միւնագասայա գօնուլտրը եվվէլճէ տախի իլան օլունան պալատէ մուհարբեր քէօսէլէ վէ վագթա ֆիյաթը մուրագամալերի իլէ Թալիպլերի էօհտեսինտէ օլուպ մայիսին օն պէշինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մեզբիւր կիւնտէ գնարբը գաթիսի վիրիլէճէկկինտէն, իմթասընա վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլիսէ բաղիպ օլանյարը մագամը Սէրասկերի լեվազիմտեր ումումիլէ տաբրէսինէ կէլմէէրի իլան օլունուր։

9 մայիս 1888 — 1770
No. 3 — 2—3

ԱԶԴ

Համպարկի 293րդ վիճակահանութեան վերջին քըլմսի մեր թիւերին չաշուածներուն ծանուցուածներէն զատ մնացորդ հետեւեալ թիւերը նաև տարբեր գումարներ շահած ըլլալովնին ներկայացնողաց կը վճարուին անմիջապէս,

Թիւ 2181, 2182, 4515, 4516, 4826,
» 26440, 29911, 29915, 32173, 32178,
» 33755, 36081, 36156, 36164, 36285,
» 36296, 40302, 40311, 40313, 40871,
» 40968, 41008, 54909, 54952, 67220,
» 80074.

Համպարկի 294րդ վիճակահանութեան Առաջին կարգի տոմսերը յունիս 2-14ին պիտի քաշուին, և հետեւեալ իսկական գնորդաց տրամադրութեան տակ դրուած են. Ամբողջ պարգեւ չահող մէն մի լոզին 100 զրշ. կէսինը 50. քառորդինը 25 ու մէկ ութերորդինը 12 1/2 ոսկեդրամ։

Յառաջիկայ յունիս 1 ըստ եւրոպացւոց (20 մայիս ըստ յունացց) Արքունի փողերատոնցին մէջ քաշուելիք Բուլկարիի երկաթուղեայ պարտէզիոլիթերու 110րդ վիճակահանութեան վաւերացեալ բրիօշներուն Ամբողջ պարգեւ չահող մէն մի տոմսը 3 1/2 ու քառորդինը 2 1/2 զրշ. մէճիտիյէ տակով ըլլալով՝ պէտք է ուղղիկի դիմել

Ղալաթիա Թօփխանէ խանին դիմացը թիւ 9
1789 Ղ. Փ. ՁՈՐՈՒՐԵԱՆ։

ՇՆԶԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց ճնանցն ոչնաւելի տանջանք մ'է, մյուսաւոր չարչարանք մը, ինքզինքնին հանդարտեցնելու պատուհասիս՝ ինքզինքնին կը թունաւորեն թմրեցուցիչ կազմութիւնն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը վարկեան մը կը հանդարտեցնէ դիրքը, այլ ապահովապէս կ'սպանին։

ՇՆԶԱՐԳԵԼՆԵ՛Ր

ՇՆչարգելութեան միակ բուժիչ դեղն է

ԱՍՏԵՂ ՀԵՂՈՒԿՆ
(LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Ֆ. Ժ. ԼԱՍԻՌ, դեղագործ-քիմիագետ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեցէք նմա՝ պատահանի համար թղթագրելով և Զրիպէս պիտի տանիք ամէն տեղեկութիւններն իւր դեղին և իւր ազդութեան բաղմաթիւ տպագրեալներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, դեղագործ-քիմիագետ, 164, Սենթ-Գերմէրին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Գոլոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Պոլիս, Քիւչիւքէան եղբարք, Իզմիր Եճնիկ, 77. Վ. Քասապեան, Պահչէ-Գապու, 13. Ֆ. Վ. Ռոսինիանոս և ընկ., 14. Սուլթան-Համամ.—Բերա, Քանդըլը եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թեոտորիտես, 244. Պ. Իօժէն Տէլլասուսա, 828։
1698

Ռուքիյէ-Ռիֆաթ — Լուսանկար և արուեստագէտ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂԵՐԼԻՑ

Թ. ԱԼԻՔԻԵԱՆ

Մատակարար Օսմանեան Յովային Նախարարութեան

(Պանկի քարտ ճէնլլ Պէյ խանի առ., ռիւ- 2)

Ըստ խնդրանաց արդոյ յաճախորդաց, այս անգամ մեր արհեստանոցիս մէջ ճիւղ մը հաստատած եմ լուսանկարաց վերարերեալ ամէն պիտոյից համար։ Ցաճախորդք խիստ գոհ պիտի մնան թէ՛ վաճառաց մարրութեան եւ թէ գնոց չափաւորութեան մասին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուին Մոնքոլէին չոր բլաքները նոյն իսկ Բարիզի հռչակաւոր տան՝ Վիլլենայի եւ Բարիզի ցուցահանդէսներէ ոսկի եւ արծաթ չքնդրամներով օժտեալ է՝ Ֆալէրի չոր բլաքներն որ Գոլոյ մէջ գտնուած բոլոր բլաքները կը գերազանցէ, ինչպէս Գոլոյ պատուարժան լուսանկարք փորձով հաստատած են։ կը գտնուի օպտիքիք, լանպարը նուտա՝ հաս քառաթօն, ալպիւմինի լաւ տեսակ թուղթեր, բոռսըլէնէ եւ ապակիէ եւ քառաթօն տիւռիէ բիւվէթներ, մնիէկիսմի լարեր եւ գունաւոր լամպերներ ու չասէներ եւ ամէն տեսակ դեղորայք։

Ֆալէրի բլաքները փորձել ուզող Գոլոյ եւ գնատաց լուսանկարք կրնան օրինակ ստանալ ծրիաբար եւ անձամբ փորձել սոյն բլաքները։

Մթերանոցս Ֆալէրի եւ Մոնքոլէնի բլաքներուն Գոլոյ եւ Արեւելեան Բուսվէլիի համար միմիայն կեդրոնատեղին է։ 1668

ՍԴԻՆՖԷԼՏԻ ԳԱՐԵԶՈՒՐ

(ԿՐԱՔ)

ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԻՆԻՆԿՏՈՒԶ ԵՂԲԱՐՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻԶԻՕ ՖՐԱՆՆԷԼ

Վոյվոտա, Վիլլալիս խան, Ղալաթիա, Էլպիկ խանի քով

ՍԴԻՆՖԷԼՏԻ գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՔ քաղաքին մէջ (Հունգարիա), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852ին հիմնեալ, և Աւստրահունգարիոյ միւս գարեգործ գործարանաց արտադրման մէջ առաջին տեղը կը բռնէ։

Սդինֆէլտի գործարանն 1887ին արտադրած է 45,000 հարիւրաւոր։ 1715

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջոցադային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատանն մէջ խիստ ազան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսէներ, օժոյի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բաղմատեսակ դուլպաներ, թաղկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հունուսն ապրանքները եւս ինառնուին և ստակը եւս կը տրուի զեղչով փոխագրութեան ծախքը։ 1180

HUILE DE HOGG

ՍՈՐԻՒ ՁԵՒԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդումները հաստատուած է տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեցց հիւանդութիւն, հազ, դրուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռայցներ. մարթի հիւանդութիւնք, սրբեան, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքներեր զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։ Օգուտ ունի է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ չոհասիտական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբրեթէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշբան չեն ճառաներ բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զրգռելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։ Ինական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՈԳԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շերտով կը ծախուի։ Գոնսիլի հօգի անունը և Բարիզի բժշկական Ակադեմիան քիմիական զորգոց պրուֆ Պ. Լասիէսրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի կիրեցեալին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի Լայլ Պոլսոյ համաբաւաւորը դեղավաճառագրով կը դրոնուի։ 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօգի մարդ ձկան բնական իւղի շերտուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան գնիքն պիտի գտնուէ ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դրդչարանի նշանը։

Պարսկաստանի Ամերիկեան Գործարան։ 1257

ՄԻ՛ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽՕՊԷՍ ԱՆՑԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի սթերանոցներն ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Երիւքէք Գալտրըմ,

120

Քարոքէզի աղրիւրին դէմ.
ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ
ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաչա, 90

Ուրիշ ամէն տեղ՝ Վինկէրտի կարի մեքենային «Կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
(Շարունակ.) 1761

ԱՄԶՄԱՏՈՒՇ

Ի ՊԱՅԾԷԶԼ ՀԱՄՈՒԶ

ՖԻՆ ԱՆՁՐԱՐ ԵՕԳՈՒՏՈՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱՀԻՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւ
ԱՑՑԵՏՈՒՄՆՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօղուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տուփաթ, պոյուսակ, գրապանակ եւ եւ։ 736

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀՈՐՁՈՒՇԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական

հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազգու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց

ՀԱՆՔԱՑԻՆ ԲՈԼՈՐ ԶՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոլվ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Գոլոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻՆ եւ ԲԵՌԴԻԲԻԴԻ։ Ատա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիայ կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ 621

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Գլ. Կոնտորտը՝ Եր Բանկի Լիվրբուլ և Ռիւ-Լիլ, Գլաս.

Անուանք	Գնոյ	Անուանք	Գնոյ
Ալէքսիան	2500	Ֆաւսթեան	3700
Ալլարեան	2500	Ֆլաքինեան	3700
Անասուրեան	2500	Ֆլաւեան	3700
Ալթէեան	2500	Իպէրիան	3500
Աղուոր	3700	Իրիսիան	3500
Գասլարեան	6000	Լիզբիան	5500
Գասլարեան	6000	Լեւոպեան	2200
Գասթեղեան	800	Լիվերպուլեան	2500
Սարէեան	2000	Լեւոպեան	800
Տուրոյ	700	Օնարթոյ	700
Էմիրէյզ	3700	Բերլինեան	3800
Ֆաուսթեան	3700	Վալիենթեան	6800
Ֆաուլերեան	3700	Վիրթմենեան	6800

Ֆլուտնեան շոգենաւը ամսոյս 19ին Օտեսայէն ասա կ'սպասուի և ուղղակի Իզմրուլոյ համար պիտի թեռնաւորի։

Ադիենան շոգենաւը ամսոյս 23ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհ. վաճառքով։

Ուղարկեցէք համար ամէն գնորդներու

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒՈԱՐԴ ԼԱՆՇՈՒԹԻՆ
Գլխաւոր
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաչա խան, Ղալաթիա։

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանա և ընկ. Լիվերբուլ

L'AVENIR DES FAMILLES ԼԱՎԸԸՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան համար 1880ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միդիֆիօ տը Պլէսի ստացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխը 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ յայսօր եղած վճարմունքն են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. ՀԻՒԼԼԻՆ, բժշկի ի Լիոն, նախագահ.
Պ. ԱԼԼԷՆ, Նախկին անօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖՈՒԷ, Նախկին շահագ. յորդորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՍ, հասուութատու ի Լիոն. ԳԼԷՍԱՌ կայուածատեր ի Լիոն. ՄԱՌԴԷԼ կայուածատեր ի Լիոն. ԴՈՌ, հասուութատու ի Լիոն. ԺԻՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Ժ. ԳԱՆԷՆ, հաշուակալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. ԱԼԼԷՆ, տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր անօրէն։

Լ'ԱՎԱՆԻՒՆ ՏԷ ՖԱՄԻԼ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր ընտանիքներու, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշել պայմանաժամի մէջ վերադարձել դրամագլուխ, կանխավճարներու հաշուանախանութեամբ։—Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միայ վճարի մը և թէ ամսական հատեստ վճարներու (կարելի է առորդրելի ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունենք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմանը կը կատարուի վիճակահանութեամբ, որը երեք ամիսն անգամ մը տեղի կունենայ ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուական տիպիսի գործողութեամբ զոր ամէն մարդ կրնայ տուչ գալ։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պետք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մեր մոտ, ընդհակառակն, ամենուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, ըրլ մը կանուխ կամ ետ մը ուշ, ըստ գիպուածի։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆԻՆ

Ընկերութեանս գործառնութիւնը բաղմագիսի են, ինչպէս շարժական արժէքից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստով դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Իրաչխաւորութիւնք և Դրամավճարք փոխառութեանց և շարտարարութեանց և Վաճառականութեան մէջ գործածուած գրամագլխոյ, Մանկանց համար Օժիտք, Հանգստեան մնացուկ ծերութեան համար, Յեկեղեցու եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան սակագներ որոց վճարմունք տեղի կունենան տուչալ կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ քաղաքաց ապահովագրողին։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամենան 1 ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամէնքն ալ հեռցնելէ կը մասնակցին ամէն բաժնման, մինչեւ ամբողջին վճարումն 1000 ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրելիս այնպէս անգամ 1000 ֆրանքնոց մուրհակի որբուի ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 ֆրանքի ամսական բաժիս մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտատոմսերի մը, որք կը մասնակցին ամէն վիճակահանութեանց և պարգեւներու, մինչեւ անգամ 50,000 ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1. 500 ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կաւելնան մինչեւ յեվճարումն, կամ
2. 5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս
3. 1000 ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասնորդով։

Դատ. Աջեալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 ֆրանք մէն մի թիւերի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի
8000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 ֆրանքէն վճարելի, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'անցնին մինչեւ վճարման օրը։

Դատ. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան
3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտատոմսերի մը, կամ 1877ի Գուեսի Ֆոնսիէէն, կամ 1871 ի Վիլլ տը Բառիսէն, կամ Վիլլ տը Պառսէյլէն. այս երեք արժեթղթերէ վճարելի է 400 ֆրանքէն) կամ 1888 ի Օպտիկսիսն Ֆոնսիեան մը 500 ֆրանքնոց, կամ վերջապէս
5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանսալայի պարտատոմսերի մը, շրջաբերութիւն 1888ի. վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի՝
3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ. 1879ի Ֆոնսիէ. կամ Գոնիեալ Օպտիկսիսնի մը, վճարելի 500 ֆրանքի, կամ վերջապէս Իրօդէքս Օպտիկսիսնի մը (Գրեսի Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբ։—Բռիներն ամսական են և 2 ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը գտնուին երբ մուրհակը վաղուի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կունենան ամեն տարի յունիսին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 ֆրանքէն։—Ամսական բռիները 2 ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻԼ ապահովագրական ընկերութիւն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868 յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութեամբ պետութեան։ Հեռի լինելով շահադիտման կամ առեւտրական ոչ և է գործէ, ոչ և է մասնագի նեղմակալ է։

Իւր գտնուած գրասէր ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արձէթեղէնց, Գանձից թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նոյնպէս հրատարակութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան համար բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ամենայնի իւր ապահովագրութենէն ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանագրութեան համար դիմել առ Պարոն Ե. Ա. Ամպարձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, թիւ 40, Պահչէ-Գապու, Պոլիս։ 1081

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ուիթիլ, Ուիթիլ խան Պահչէ-գապու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէբանի փողոց Իզզէթ բաչա խան թիւ 6։ 686

ՓՕԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՐՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ՝ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԶՈՒՐ ԶԻԹԼԻԻ

(ՄԵՐԶ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

Պէտրպանտ տը Սուսով

1304 ՍԷՖԷՐ 11 Թուական կայսերական իրատեղով արտօնեալ—Վարձատրեալ Խարիզի, Վիէնայի, Լոնտոնի, Ֆիլատելֆիայի, Ոնվերսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Զիթիլի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող հանմանան հանքաջուրներէն գերազանց է, չիչերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Ալիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց առեւտրական Վարչ. Նախարարին։ Մէն մի էֆէնէր դրելու է քանիչ թժիկին ստորագրութիւնը։ Հաստատութիւնը մերժելու է այն ամէն չիչերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յատկութիւնն ապահովեալ է մարսողական խոտորմին և թարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախի եւ յօդացաւի մէջ, շաքարախտի և փամկաղին խսթութեանց մէջ։

Զիթիլի շատ սիրժահամ հանքաջուր մ'է, սեղանի համար պատուական ըմբիմ է եւ շատ օգտակար է այն պարագային երբ ախորժակով սնունդները կամք կորցնելու է։

Զիթիլի ջուրը շաբաթն երկու անգամ կը զրկուի ազրիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինել թարմ վիճակի մէջ գտնելդին ի մերանոցս։

Կ. Գոլոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մանտլրդ՝—Բերա, Պ. Այիբրանտի դեղարան Տէլլա Սուտա, 189.—Պոլիս, Պ Մէկիրի, դեղավաճառ, 24, Եէնի Ճամի փողոց.—Ֆ. Թէրմիսան, դեղագործ, Ճէլալ ոլլու, Պարսկական դեսպանատան մոտ—Աշրաֆլը, դեղագործ ի Վէզնէճիլեր.—Գալաթիա, Մաւրոյդ, վաճառական, Մալթէզ փողոց, 34.—Պէշիքթաշ, կեդրոնական դեղարան.—Թէրապիա, Սալա Սաբնորլու.—Պէշիքթաշի, Սողիրաքի Թէսլաթարի, վաճառական.—Գոսը գիւղ, դեղարան Լէոնիտաս Անթիրա.—Իսկիւտար, Սղավրաքի Նուրլորլու, դեղագործ։

Պարապ շիշերը եւս կառնուին։
1034

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լ'Ա՛ՎԸՆԻՒ Ե ՄՈՒԼԻՒՆԱՆ ԳԼԽ. ԲԱՆԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Անուանք	Գնոյ	Անուանք	Գնոյ
Գանգրեան	4200	Գիրեան	300
Ֆերոս	4000	Սարգիս	30 0
Սամանիք	4000	Նէրքէս	3000
Սեռաքրեան	3250	Բերա	3000
Թիկա	3250	Լոգիս	900
Մանասյան	3250	Գարեան	800
Մարիոթիս	3250	Մեսիլ	700

Բերա ըղգենաւը, նաւապետ Ֆորիսդը մայիս ամսոյ դեպ ի Տ17ին ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՎԻՖՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթիլ խան
ՁԷՔՇՈՒ ՄՈՍ և ԸՆԿ
1791 31, Ճէյլա Եազիդ, Լիվրբուլ

Ուրուանտէր Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

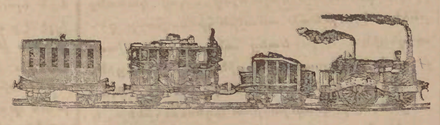

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷՐ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1888, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷՐ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ											Իրիկուն											
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	7 2	7 31
Գալաթա-գարու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	7 40	7 40
Եէնի-գարու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	...	7 15	7 44
Տարտար փարա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	...	7 21	7 50
Իէտի-գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 2	7 24	7 54
Մաղրիբ-գուլ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 14	...	8 5
Այ Պետրոս	...	7 38	...	8 60	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 34	...	7 24	...	8 15
Քիւչիւք Զէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	12 8	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 32	...	...

ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41	43	45